

València ha acollit els intel·lectuals que el feixisme foragita de Madrid

Durruti, lliçó d'energia

La figura vigorosa de Bonaventura Durruti ens fa pensar més intensament en els milers d'herois desconeguts que, com ell i com els combatents marxistes, ho arriessent tot per la llibertat popular i s'han trobat des del primer moment als llocs de màxim perill. Ens fa recordar, amb un realisme colpidor, els obrers que diàriament cauen al camp de batalla, víctimes de la metralla estrangera. La visió de la mort d'un home

que a última hora començava a rectificar honestament. Davant el fet de la rebel·lió feixista, davant la realitat de la guerra, el líder de la F. A. I. va tenir una visió més realista de les coses i renunciava a molts dels que havien estat els seus principis quan la mort el va sorprendre. Així, per exemple, s'adonava — quin sacrifici per al seu esperit llibertari! — que era indispensable l'exèrcit del poble, que calia una disci-

CONSIGNES

Els consignadors consignats

Els que ens alimentem principalment de pa i tomàquet tenim unes orelles molt fines pel que fa al ram de l'alimentació. No és estrany, doncs, que l'altre dia, en mig del tràit ciutadà, caplès una conversa sobre un àpat. «Per dinar — deia un — he menjat cançons, dos llucos, calamarsos farcits i una taronja.»

El sotrac va ésser fort. Vaig comprendre que existien encara grans diferències socials. Que en aquests temps hi hagués encara qui pogués fer un àpat tan vigorós demostrava que no havia arribat l'hora de la repartidora, o almenys que la repartidora no repartia gaire bé. Cal observar que el minyó de l'àpat privilegiat no tenia pas l'aire d'haver fet cap servei extraordinari a la comunitat que mereixés un tal premi. Tenia tot l'aspecte d'un avantatgista i es glorificava dels seus endrapaments com un jincoer dels vells temps hauria pogut vanar-se d'una operació de Borsa afortunada.

Mentri hi ha algú que menja així, les mestresses de casa (potser seria més adequat de dir les atreballadores de casa) us demostren amb tot detall que tot s'apuja. Els preus, que no poden pujar sobre el paper, saben créixer d'allò més sobre els taulells. Veieu, amb la natural sorpresa, que la llei de l'oferta i la demanda actua com en el temps del laissez faire. En plena col·lectivització veieu florir les fórmules, verament florides, del liberalisme econòmic.

Els problemes que es presenten en el ram alimentari són dels que es fan sentir més vivament, és clar. Per això n'he parlat d'una manera especial. Però en qualsevol dels altres rams, siguin de la guerra o de la pau, trobariem, per poc que els busquéssim, grops, desviacions i incongruències de caràcter semblant.

Tots ens fem càrrec de les dificultats de l'hora. Però tots veiem també que Catalunya no havia estat mai tan malleable com ara sota les mans dels qui la volen governar. Estemordits o fugitius, els repatanis i els sabotejadors poc poden fer; mentre que en la gran massa impera la tendència, sovint vehement, de complir amb el deure. Hi ha l'exemple dels qui ho han ofert tot i s'esmercen tothora. Hi ha, darrera d'aquests, una gran massa, que només espera una indicació per a seguir-la. En la nova política de masses, el nostre poble s'ens apareix com un instrument magnífic.

Sembla, doncs, que no hauria de costar gaire de suprimir les anomalies que apareixen al marge de la revolució i contra aquesta. Sempre, naturalment, que els dirigents no es creguin que la tasca de dirigir es resol amb una simple edició de consignes. «Tots per açí, tots per allà. Feu això, feu allò.» Per als eterns esquiladors, la consigna no té eficàcia si no porta un acompanyament més vigorós. Per a la majoria dels ciutadans, moltes consignes, per ben orientades que siguin, només resulten irritants, perquè el que ells esperen és precisament que els expliquin com han de fer allò que els demanen, que apareguin les disposicions que han de donar al mot d'ordre la serietat pràctica que tothom té el dret d'exigir en els afers greus.

No vull dir amb això que s'hagi de renunciar a les consignes; n'hi ha moltes d'atils i suggestives, fins sense comptar-hi les meves. I la utilitat d'una consigna augmenta extraordinàriament quan no se l'aplica solament el qui la rep, sinó també el qui la dona. Jo voldria que cada conseller, regidor, comissari i propagandista es preguntés a la fi de la jornada: «Què he fet per la revolució? Què he fet per guanyar la guerra?», i després pogués dormir tranquil i amb un son profund — no tant, però, que no el despertessin les sirenes d'alarma. — C. A. JORDANA

Tarda escocesa

L'atmosfera densa del novembre ombrívol va adherir a la meua pell la boira i la humitat de les terres nòrdiques. La ratlla negra de la carretera parteix les comes ondulants i deixa a banda i banda clapes de píbets i terres rompudes d'on sobreixen naps i bledaraves de gran volum. Una raixa de vent triomfa un instant i deixa veure a l'horitzó les muntanyes blanques que vetllen els estanyos silenciosos on cada quart de segle fan llur aparició els monstres legendaris. Vore-

segles de lluita contra la ingerència aliena. En l'altre, el tumult de neguits, d'impulsos i de vibracions en aquestes hores tràgicament glorioses desferma una tempesta de folles que molts humans no poden comprendre ni concebre. Hom diria que en la tertúlia pacífica dels escocesos ha caigut un obús espanyol i que ells resten imperturbables perquè saben que l'explosió no pot produir-se. Quina solitud! En altres èpoques, la in-

Paisatge toledà; la placidesa manxega antany cantada per Cervantes, avui es veu pertorbada per la barbàrie feixista

gem les extenses i perilloses superfícies de fang dels aiguamolls de Montrose a l'hora de l'alta mar i trobem faisans i conills que ens contemplen impassibles.

Tots callem. Només, en enfilar una recta, un dels companys escocesos em fa notar la presència d'un monument rudimentari dalt d'un turó escapat.

—Es un pedró — em diu — que els pagesos d'aquests voltants varen erigir a la memòria de l'Eari d'Arbroath en reconeixement d'aquella mandra inaudita que el feia oblidar de cobrar l'arrendament de les terres.

Torna el silenci i el pensament corre més ràpid que el vehicle. La natural i inevitable associació d'idees fa que un altre dels companys no pugui contenir la pregunta impertinent:

—Sou dels roigs, vós?

—Sí! — contesto lacònicament.

El jove distingit de Perth que conduïx el cotxe, és dominat per la curiositat i gira la testa per tal d'assegurar-se que la resposta ha estat donada. Jo li sostinc l'esguard i reafirmo amb èmfasi:

—Sí, jo sóc dels roigs.

El silenci s'ha fet més dens. Tres escocesos i un català fan camí per les planes de l'Angus i els turons d'Aberdeen. La dissociació s'ha fet evident. En uns resta inalterable la calma del domini després de

quedat es sadollava en la contemplació dels monuments i la imaginació revivia les lluites dels Stuards i la resistència puritana dels highlanders contra la romanització i contra la llei i la tradició angleses. Avui, la supervivència cèltica i el misticisme jueu dels mercaders escocesos se'm torna repellent i esquivava. Les puntes dels campanars damunt l'horitzó tèrbol i indecis semblen llances insensibles al magnetisme vigorós del sol mediterrani.

Ací, però, la llàntia crema. Les boires del Nord abriguen una democràcia segura i rígida que va traduir la lletra dels evangelis en una vida de pau domèstica basada en el domini dels febles i en la deliberada ignorància del dolor universal. Unes missions prudents i ben administrades complien l'expedient de donar a l'Imperi les aparences d'una entitat moral. Si el capitalisme no fos en si mateix un ferment d'agitació i de vida, la tranquil·la supervivència dels més aptes hauria trobat una cristallització perpetua en aquesta Gran Bretanya saturada de la riquesa i del geni d'altres races i altres pobles. Malauradament, la tardor arriba, les fulles cauen i el món es transforma en un brogit tempestuós que deixa ínfimes i puerils les galeries d'aquestes mars tenebroses.

Quan la tarda mor, la meua llum interna m'esquinça la carn. Els meus germans que combaten, el cel roig de Madrid, l'espècie dels obusos, el gemec del que cau, la pols de la terra trasbalsada, els esclaus del món que ens contemplen amb ànsia esgarrifosa i, per damunt de tot, l'iris de l'ideal que ens dona braó, tenacitat i poder per arribar al triomf, tot es barreja, s'agita i es contreu a dintre meu i em transforma en una mena de lluern en el clos fos i enarriat del cotxe llicent i fugisser. Tots seguim callant, però tinc la certesa que la meua representació, l'evocació de l'epopeia més meravellosa del temps modern, ha submergit el pensament dels altres i els ha fet esclatar un esquitx de les meves visions triomfals. I quan baixem, amb un sospir de deslliurança, els amics escocesos m'allarguen la mà i em diuen amb accent de sinceritat:

—Són valents els roigs d'Espanya!...

M. SERRA I MORET

Dundee, novembre 1936.

Bonaventura Durruti explica a un periodista la situació militar en el sector de Bujaraloz

com el líder anarquista suara caigut, és una dura acusació contra aquells que no han rendit el màxim esforç en la lluita, la màxima eficàcia a la reraguarda, i ens obliga a complir amb escriure el nostre deure i a centuplicar la nostra energia.

«I tu, què has fet avui per a guanyar la guerra?» exigeix un dels nostres magnífics cartells. Durruti, i amb ell molts germans nostres, han lluitat i han mort. Però, i tu, què has fet? Has renunciat, potser, a l'hora d'esbarjo del café per a consagrar-te a una tasca útil als que defensen el teu pa i la teua llibertat? Has complert els teus deures polítics o les teves obligacions sindicals? No has oblidat, per ventura, pagar una cotització, assistir a una Junta, fer un donatiu, oferir un llit o una cambra que et sobra i que el refugiament necessita? No et diu el remordiment amb una veu pregona que no has fet tot el que havies de fer per ajudar a la victòria?

Heus ací el que tothom havia de demanar-se en veure desfilar pels carrers de Barcelona la despulla del líder mort.

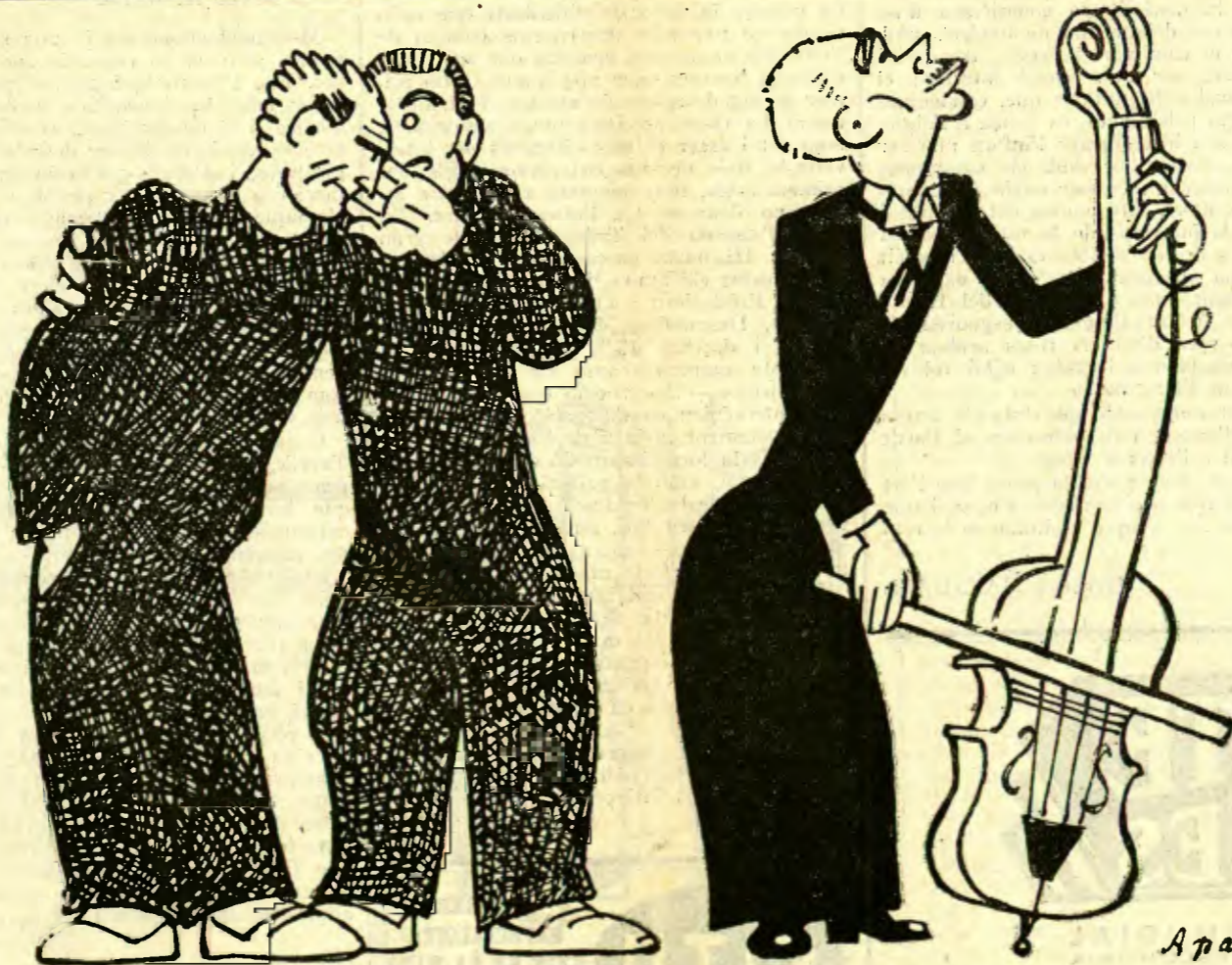
En temps normal, el militant d'un partit polític pot permetre's un marge de llibertat, quan ocupacions peremptòries o excés de treball professional li priven de sotmetre's estrictament a la disciplina. Però en moments definitius i històrics com els que estem vivint, aquestes esporàdiques indiferències són un delictes contra la massa i han d'ésser considerades com una traïció. Quan els homes cauen dignament, heròicament, víctimes de les bales de Brandt, de les granades de Krupp, dels avions de Caproni i de Junkers, el que es desentén del seu deure revolucionari, el que perd el temps banalment deixant als altres la tasca de lluitar i d'ajudar els que lluiten, és tan faciós com el que dispara un fusell als rengles de Franco.

Durruti significava, abans que res, la consagració total d'un home a una idea, l'absolut lliurament d'una vida a una acció rectilínia. Si aquesta acció i aquesta idea responien o no del tot a les exigències que la realitat actual comporta, és cosa que no treu ni mèrit al seu esforç ni magnitud a la seva grandesa.

Bonaventura Durruti era un lluitador ardent, un home valeros que tot ho arriescava per seguir el camí que s'havia traçat, un eficaç agitador de masses que parlava un llenguatge sensible que la gent copsava fàcilment.

Les seves idees eren més aviat esquemàtiques. Durruti enfocava els problemes socials i tàctics amb una simplicitat excessiva

Aquest número de MIRADOR ha estat passat per la prèvia censura

— Quin paper de Toni, aquest anglès...
— Però si és el propi Toni: és Sir Anthony Eden...!

L L E G I U :

A la pàg. 2:
Els mariners de Cronstadt i un article sobre Piscator.

A la pàg. 3:
La Rússia soviètica defensora de la democràcia espanyola.

A la pàg. 4:
Un conte d'Anton Txekhov.

A la pàg. 5:
Tolstoi i l'humanisme del temps nou.

A la pàg. 8:
Criminals del feixisme a Itàlia.

EL CINEMA I EL TEATRE

UN FILM REVOLUCIONARI

“Els Mariners de Cronstadt”

El ministeri d'Instrucció Pública, actualment regentat per un lluitador tan eficaç i tan intel·ligent com Jesús Hernández, està fent projectar per tot Espanya aquest gran film revolucionari. Molt aviat podrà admirar-lo l'espectador català. Es per això que ens sembla oportú de publicar l'excel·lent crítica que segueix:

Vitxnevski és un autor dramàtic ben conegut. Les seves dues obres: *La lluita decisiva* i *La tragèdia optimista*, es compten entre les millors produccions teatrals soviètiques. *Nosaltres, els de Cronstadt* (aquest és el títol original), és el seu primer film, i hom pot afegir, també, que és el millor que ha fet. La pròpia amplitud dels seus temes és tal, que l'escena les fa minvar, mentre que la pantalla els permet desenvolupar-se en tota la seva immensitat. El seu tema és la batalla. Per mar i per terra. Els seus herois, la massa en lluita.

Nosaltres, els de Cronstadt, malgrat el que puguin pensar els teoritzadors de l'estudi, procedeix en línia recta del *Potemkin*. És el mateix tema reprès en un pla més elevat: aquí veiem les masses diferenciar-se i assolir una vida pròpia, que roman, no obstant, vinculada amb la vida col·lectiva. En *Potemkin*, la massa ho és tot, en *Txapaiev* roman al segon terme per a servir de fons als caràcters de Txapaiev i de Fumamov. En *Nosaltres, els de Cronstadt*, l'equilibri entre la col·lectivitat i l'individu és perfecte: hom hi veu els caràcters més acusats que successivament es destaquen de la massa per a reintegrar-se de seguida en ella.

Una escena d'«Els Mariners de Cronstadt»

Som al 1919. El tema és aquest: l'atac de Cronstadt i de Petrograd per Ludemix, refusat pels mariners del Bàltic i els obrers de Petrograd. En el moment d'emprendre el seu *scenario*, Vitxnevski escrivia: «El problema de l'heroisme (de massa i individual), el problema dels ferits, dels presoners... Problema dels elements donats: la mar. El Bàltic. Al diable les postes de Sol sobre l'aigua, etcètera. Tot ha d'ésser concentrat sobre el joc de la vida, de la mort i de la victòria. El paisatge no és més que una tàctica.»

La manca d'acord entre els escenaristes i el director, és de sempre; l'escenarista escriu una cosa, el director en dona una versió diferent. Però aquí tenim un magnífic exemple del que pot donar la cooperació perfecta no solament de l'escenarista i del director, sinó també dels operadors, dels actors i del compositor. L'implacable paisatge del Bàltic conté tots els elements del film. Tota la seva tonalitat radica en els seus grisos-acer i en els seus negres sinistres. Ni una sola falsa nota. Certes imatges desvetllen l'entusiasme per l'excel·lència de llur composició i la perfecció de llur il·luminació. Com s'esdevé sovint, no

UNA RÈPLICA DE JOAN VALLESPINÓS

Uns articles del nostre col·laborador Joan Vallespinós varen originar una rèplica per part del Comitè de Premsa i Propaganda de la Secció de Decoradors Tècnics i Escenògrafs adscrita al Sindicat Unic d'Espectacles Públics (C. N. T.).

El senyor Vallespinós replica, ara, en un altre article que ens ha tramès, i manté el seu criteri de sempre, tot justificant amb arguments la seva actitud. Hem pregat, però, al nostre col·laborador, que compregui el nostre criteri de no publicar la seva rèplica. MIRADOR sap perfectament que la tasca que realitzen els dirigents del teatre i del cinema a Barcelona és força imperfecta encara; però creu que el moment no és adequat per a la crítica i estima que cal concedir un marge de confiança a tots aquells que, de bona fe, treballen en una tasca renovadora i constructiva.

Es per això que no ens sembla oportú publicar l'article de Joan Vallespinós, tot reservant-nos per al dia de demà el dret d'enjudiciar el que es faci, quan el país entrí en el període de les grans realitzacions revolucionàries.

HERBERT MARSHALL

són en absolut superposades al film, enganxades en ell com si fossin segells de Correus, però contràriament, no deixen mai de formar part orgànicament del seu conjunt. Alguns episodis dramàtics, si fossin una mica més destacats, caurien dins el melodrama; però els actors donen a llur joc la mateixa rigor implacable que el fred Bàltic color d'acer.

Hi ha, també, escenes de lleuger lirisme. Els soldats de l'Exèrcit Roig, esgotats, dormen tirats per terra, sobre les escales, en un vell hotel particular, avui refugi d'una

Els mariners es llancen a la mar i inicien l'atac

comunitat d'infants. Al matí, els petits s'aventuren, intriguets, entre els soldats que desvetllen amb llurs crits divertits. D'on vénen tots aquests desconeguts?

Algunes escenes són fetes de contrastos violents: quan els blancs reprehen la casa dels infants i el seu propietari, un oficial blanc, trepitja lentament l'escala persignant-se en el moment d'entrar en la seva antiga vivenda. Dalt de l'escala, sota un immens retrat del tsar, és rebut pels infants i la jove que té cura d'ells. «Què feu a casa meua?», els demana. «Aquí som a casa nostra», contesten els petits.

Hi ha, també, escenes de comèdia: quan l'únic mariner sobrevivent, que s'ha lliurat de l'execució, fuig disfressat de dona i és pres per una prostituta per un soldat blanc que el segueix. El mariner roig entra en una granja amb un gest prometedori; i el blanc, després d'haver esguardat prudentment al seu entorn, entra darrera d'ell. Silenci. Un crit ofegat. El mariner surt eixugant el seu ganivet en la seva jupa.

Altres escenes són d'un tràgic patètic i expressen amb una força incomparable la solidaritat de classe: quan, per exemple, el comandant blanc ordena d'avançar aquells dels seus dotze presoners que pertanyin al Partit comunista. Ells saben que això significa la mort immediata. Els dos únics comunistes avancen: el comissari i un altre. Després, inesperadament, els segueixen els altres deu. Sense un mot, els que encara no pertanyen al partit, segueixen llur cap, tot i saber perfectament, ells també, que van vers la mort.

Després, encara, escenes de tragèdia optimista: el comandant bolxevic, que ha restat gairebé sol, voltat per l'enemic, manté ja de reserves, sense municions, en una trinxera plena dels cadàvers dels seus homes, fa una crida als ferits per a ocupar llur lloc; aquests arriben, algun parvenint pensament a arrossegar llurs membres desconjuntats, però responen tanmateix. El comandant ordena després als músics sobrevivents que detxin els fusells i interpretin una marxa militar.

Tota la música i totes les parts parlades del film tenen la mateixa severitat grisa del Nord implacable. Res de diàlegs llargs. Solament algunes frases, ca i lla, per a aclarir la situació. Ens trobem en presència d'un veritable film sonor, car té tota la plasticitat del film mut. Molts fragments són muts, i no són precisament els que retenen menys l'atenció.

Tot al llarg del film, desfila el mariner roig Artem Balatxov, que passa de l'anarquisme a la disciplinada consciència d'un bolxevic, sense deixar mai de fondre's amb la massa; el comissari bolxevic, tranquil i serè, devorat per una passió interior; el mariner tocador de guitarra que, condemnat a ésser negat pels blancs, es llança a l'aigua abraçat al seu instrument; l'infant mariner que ocupa el seu lloc amb els camarades quan el comandant enemic envia els comunists a la mort. Els homes del conjunt i els caps, els individus de la massa formen un bloc i es decren semblants a un monolit gegantí. La darrera imatge ho expressa magníficament quan el mariner del Bàltic, el bolxevic Artem Balatxov, esguarda de dalt de la roca d'on els roigs acaben de precipitar els blancs, i crida: «Qui vol venir encara a Petrograd?»

Es un fet remarcable que tots els actors principals d'aquest film pertanyen al Partit o han servit a l'Exèrcit Roig.

Una vegada més tenim la prova que l'art soviètic i la vida són la mateixa cosa, i que l'art soviètic sap sempre assimilar-se la realitat.

LES ESTRENES Erwin Piscator

«Danton», drama en tres actes de Romain Rolland

El teatre no és mort. Viu, i trobarà la seva resurrecció definitiva si els seus defensors no cauen en l'error d'imitar el cinema i saben donar al teatre allò que li pertany. El cinema és l'art de la imatge; el teatre l'art de la paraula viva que encen l'ànima; del gest magnífic, de la decoració que eviti ésser fotografiada, deixant joc lliure a la fantasia de l'espectador; l'art de l'acció, del contacte directe entre l'actor i el públic, de les valors simbòliques. Podria dir-se que l'encant del teatre no sorgeix de la perfecció tècnica, com s'esdevé amb el cinema, sinó tot al contrari, de la imperfecta perfecció dels mitjans tècnics. En aquest sentit es poden esperar de l'art dramàtic de masses, del cor del poble, resultats sorprendents.

L'obra de Romain Rolland, *Danton*, estrenada el dia 20 al teatre Olympia, segueix fins a cert punt aquest nou camí, culminant en el tercer acte, en l'escena important del Tribunal del Comitè de Salut Pública, reunit per a condemnar Danton, Desmoulin i Herault a la darrera pena. En aquesta escena, a més dels acusadors i dels acusats, intervien els gendarmes de Robespierre i el públic revolucionari de París.

Romain Rolland, encara aïr individualista-pacifista sense apoi en la realitat social i avui revolucionari marxista, no és el primer autor — ni serà tampoc l'últim — que porta a l'escena aquesta gran figura de la Revolució francesa que és Jacob Danton. Hi ha moltes obres a l'entorn d'aquest genial revolucionari. Es destaca, principalment, la del dramaturg alemany Georg Büchner, representada moltes vegades per Max Reinhardt a Berlín. El tema és inextinguible, sempre nou i d'una empena irresistible. Les principals figures que hi intervien semblen caràcters inventats pel geni de Shakespeare i no sorgits de la vida real d'un poble. «Hi ha massa grans homes al cap de l'Estat», deia el propi Danton.

La Revolució francesa estava amenaçada per la franca intervenció dels països reaccionaris; però l'exèrcit revolucionari del poble va vèncer de manera fulminant a aquestes bandes armades a desgrat de l'escassetat de fusells i de queviures.

El veritable perill no va venir de fora, sinó del propi si de la revolució, de la rivalitat entre Danton i Robespierre, que va acabar amb la mort de tots dos i amb la dictadura de Napoleó. Heus ací el conflicte que presenta el drama de Romain Rolland.

Danton, orgullós, valent, de cor obert a tothom, deia d'ell mateix que havia comès tots els crims per la llibertat i per la pàtria, que no volia ésser el segon ni en el vicí ni en la virtut, i es vanava de que tot París sabia quan menjava, quan bevia, quan gaudia de l'amor, car el seu lit no tenia cortines. Per a ell la virtut consistia a ésser gran per ell mateix i per la pàtria, i no es deixà intimidar pels jutges de Robespierre, als quals anomenava botxins, imbecils, idòtes, mentre es burlava cruelment en sessió pública de la suposada virtut de Robespierre, que pretenia ésser virtuós pel fet de jeure sol al seu lit, i per no menjar més que un trosset de formatge podrit amb pa sec.

Danton era el més fort, però el seu cor no podia suportar l'odi i és per això que va oferir a Robespierre la pau per a salvar la República. Tanmateix, Danton va morir a la guillotina.

Robespierre era, tot al contrari, un moralista fred, fort merè al seu odi inextinguible, amb la seva casa més vigilada que una fortalesa, la seva vida voltada de misteris. Era un home malfiat, nascut, més que per a governar, per a combatre el crim. En acomiadant-se per darrera vegada Danton s'exclama: «La República està perduda, destruïda, per les seves pròpies mans. He viscut prou per a reposar al si de la glòria. Danton obre la tomba a Robespierre, que s'ofegà en la seva sang».

El muntatge d'aquesta obra no era cosa fàcil. Tanmateix el resultat supera tot el que hom podia esperar, sobretot si tenim en compte la sèrie de dificultats que calia vèncer en una sala tan enorme com la de l'Olympia, amb una acústica que no té res d'ideal i tractant-se, a més a més, d'un primer assaig de teatre de masses. I el millor lograt ha estat precisament el tercer acte, amb tot i ésser el més difícil per intervenir-hi més de dos-cents actors. Els dos primers actes, més adaptats a un teatre íntim, no donaren tot l'efecte desitjat. En canvi, l'escena del Tribunal fou de gran emoció. Hi havia descamisats, gendarmes, a un costat els amics de Danton, i a l'altre els de Robespierre; al banc dels acusats, Danton, Desmoulin, Herault; al fons els jutges, i darrera d'ells el públic, donant d'aquesta manera — amb els llums de la sala encesos — la sensació que els espectadors intervien en l'actuació del Tribunal. Dissortadament, a la fi de l'acte es debilita una mica la forta impressió del conjunt. El quadre final, amb la guillotina al bell mig de la plaça de la Revolució i Danton anant vers la mort, orgullós, amb pas ferm i serè (potser una mica exagerat per part de l'autor) va fer un efecte magnífic.

El públic va vacillar una mica davant el caràcter problemàtic de l'obra i no sabia a què atènr-se, donat que tant Danton com Robespierre representaven la Revolució, i els seus partidaris s'acusaven i es defensaven respectivament en nom de la llibertat i de la pàtria.

Finalment, va comprendre i va palesar el seu agraïment aplaudint amb entusiasme l'obra i els seus intèrprets.

GUILLEM TIEZE

Un home que malgrat els seus cabells ja grisosos, ha conservat la joventut dels moviments i del somriure, us allarga la mà i us dirigeix una mirada plena de franquesa i de cordialitat. Tal se us presenta el qui porta un dels noms més cèlebres dins el món de les bambalines i dels bastidors i que hom designa habitualment, a la manera dels més grans, pel seu cognom de família, sense nom i sense el banal «senyor»: Piscator. A París no passa per un estranger. Ara acaba d'arribar-hi, principalment per a informar-se sobre determinats preparatius de l'Exposició de 1937.

«La carreta de Tespis tecnificada.» A dalt Piscator; davant seu Tilla Durieux, Max Pallenberg i Paul Wegner. (Caricatura de «Simplicissimus», 1928.)

A l'Alemanya de Weimar, era un d'aquests rars no-conformistes que havien tingut el coratge de dir allò que pensaven i de la manera que havien escollit al seu gust. En aquesta tria, Erwin Piscator ha fet escola. Alguns crítics pretenen que competeix entre els seus deixebles — o més ben dit: imitadors — noms tan cèlebres com el de Hitler...

—A la fi! — em diu —. A la fi començeu a tenir novament una vida teatral a París, per la qual val la pena molestar-se a venir de lluny.

Efectivament, Piscator retorna de la U. R. S. S., país en el qual el teatre li causa admiració i àdhuc una certa nostàlgia. En això no fa més que confirmar el que ens va contar en altre temps. Moussinac, amb una sola diferència: que en altra època, al començament de la seva carrera, ha estat deixeble d'aquest admirable artista de l'escena que va conèixer les seves hores de glòria: Meierhold. I com que Meierhold havia estudiat molt l'obra d'Antoine, l'art d'Erwin Piscator continua, mitjançant un curiós rodeig, la més pura i més gloriosa tradició teatral francesa...

TEATRE, ESPORT I REVOLUCIÓ

Segons diuen els sociòlegs, no hi ha revolució sense un gran moviment teatral. Sota l'empena del cicló revolucionari, la pròpia vida es teatralitza; aquest va ésser el cas de la revolució russa que va culminar en una *mise en scène* de les més grandioses: l'enterrament de Lenin, el gener de 1924.

Meierhold, artista burges, però en fi de comptes artista sempre, fou cridat per a crear «tallers teatrals experimentals d'Estat». Va fonamentar el seu ensenyament en ço que va designar amb un nom ben curiós: la «biomecànica»; entenia per això l'alliberació de l'actor de nombre d'exigències que li imposaven en altre temps les condicions materials de l'escena. Com d'altra part els esports han assolit, des de començaments del nostre segle, una renaiçança realment sensacional que ultrapassa sovint els quadres del simple exercici físic en teatralitzar-se a llur vegada, el mitjà per a obtenir la seva finalitat va ésser trobat automàticament: era l'esport, era l'acrobatia. Així foren incorporats com a matèria obligatòria al programa d'ensenyament dels futurs actors, i l'escena en fou envaïda.

EL SEGLE DEL MAQUINISME S'IMPOSA AL TEATRE

Meierhold anunciava ja una revolució del teatre, però ell no era més que un precursor. Fou Piscator qui gosà el primer d'utilitzar totes les invencions modernes de la tècnica a fi de fer les representacions més vivents. Acabava d'ésser descoberta l'escena giratòria, i d'altres perfeccionaments de la mecànica varen acabar per destruir les lleis clàssiques del decorat únic i de la tripla unitat, tan estimada pels nostres autors tradicionals, del temps, del lloc i de l'acció damunt l'escena.

Però això no era encara res als ulls de Piscator. «No coneixeu l'escala mecànica més que al Metro i als grans magatzems?», demanava. Doncs bé; vaig a mostrar-vos com es pot utilitzar a fi de fer un espectacle més vivent...»

Conèixeu les aventures del curiós soldat Txveik, que va encarnar en altre temps el gran actor jueu-alemany Max Pallenberg, que havia de morir carbonitzar en una catàstrofe d'aviació? La figura de Txveik fou popularitzada per la novel·la i pel cinema; però fou en les representacions muntades per Piscator que les seves faccès esdevingueren veritablement colpidores. Piscator féu passar davant seu un tapis sens fi a una velocitat uniformement accelerada, i fou gràcies a aquest subterfugi que pogué presentar una desfilla de persones i de coses amb les quals havia d'enseparar la vida d'aquest poble soldat. En varen resultar efectes completament nous per al teatre, o sigui el teatre modern, que no deixa de palesar certa resistència a tals innovacions; és principalment la velocitat el que Piscator ha sabut produir com ningú damunt l'escena, allò que representa una adquisició completament nova.

«ESCALES, ESCALES!»

Però a més de la velocitat, nombre d'altres instruments varen fer llur joiosa entrada al món dels bastidors sota la batuta

d'aquest màgic modern que és Piscator. Els espectacles que va muntar, amb una habilitat incomparable, han creat una fórmula nova de *mise en scène* amb bastida, ponts de ferro, caricatures en projecció (com la que se li va acudir de Trotski — horror! — dins una obra «clàssica» de Schiller), amb bandes filmades alternant amb el teatre; amb multituds, de les quals solament els primers grups es trobaven al primer terme de l'escena, mentre la resta era projectada damunt una pantalla, la qual cosa permet de donar la il·lusió de la presència a l'escenari de milers de persones i d'obrir la perspectiva del fons amb despeses veritablement ínfimes, amb cors parlats i altaveus, escales i trapezis.

Ens trobem lluny dels reforços tècnics tímidament utilitzats pels directors a la moda antiga; Piscator empra accessoris que posa a la seva disposició la tècnica moderna, en un sentit tot realista i que no dubta a recórrer a màquines sovint molt complicades. El teatre és, de fet, mecanitzat, per a la més gran glòria del nostre segle, el segle del maquinisme...

«Escala, escala!», crida encara, a punt de morir, Ziegfeld, el qual, com és sabut, va emprar abundantment aquest recurs de l'art escènic. Piscator l'ha emprat també, però sense abusar-ne.

—Aquesta famosa escala — ens diu Piscator —, que tant ha estat retrata a França a Gemier, és, efectivament, un dels accessoris més essencials de que disposa el director des de Max Reinhardt. Aquest gran artista, que fou el mestre de tots nosaltres, per bé que la nostra manera de veure sigui oposada a la seva, va utilitzar l'escala a fi de dividir l'espai i també per a facilitar les agrupacions i les realitzacions «estil·lizades». Ell no ha inventat l'escala: sembla haver-se inspirat per a emprar-la en els quadres de pintors com Tició o el Veronès... Meierhold ha emprat l'escala en un sentit més aviat simbòlic... Quant a mi mateix, hom m'ha retret sovint d'haver mecanitzat massa el teatre, retret que em sembla absolutament injust pel que a mi es refereix. Jo no he tingut mai «manies», i no he anat mai tan lluny a emprar l'escala, com per exemple el meu confrare Jessner.

Tanmateix, el meu principi era sempre fer entrar en l'acció i el joc, els decorats i tots els accessoris a llur torn; per comptes d'ésser un pes mort, haurien de constituir un factor vivent del conjunt... És evident que un teatre així concebut exigeix edificis completament nous. En el meu llibre sobre el teatre com a mitjà polític, hi ha la reproducció d'una maqueta del cèlebre arquitecte alemany Walter Gropius que fou feta a petició meua. Esperem que algun dia serà realitzat; els esdeveniments polítics d'Alemanya han impossibilitat, vet aquí, molts projectes.

TEATRE I POLÍTICA HITLER («SPINA») LES IDEES DE PISCATOR

El teatre, com a mitjà d'expressió de la política; heus ací una idea estranya entre nosaltres, on la gent s'estima més anar al teatre a fi d'oblidar els torts de la política, vinguin d'on vinguin. No és pas així com Piscator ho entén: per a ell el teatre és encara una escola del ciutadà i del poble, és una tribuna política més en la qual hom li demana la seva adhesió a un sistema determinat de govern. No hi ha més teatre veritable que el teatre èpic, el teatre representat per les masses: acabats el joigneig galant i el drama íntim, solament resta la gran vida de les masses... És evident que el públic francès no sabia acostumar-se fàcilment i sense reserves a aquesta nova concepció del teatre.

Els crítics sempre no dubtarien a elevar llurs veus contra determinades gosades d'aquestes concepcions: tanmateix el conegut *metteur en scène* de la política internacional, Adolf Hitler, ha estat menys sever. No és que els seus autors dramàtics uniformats de bru s'inspirin en els mètodes de Piscator, el qual, encara que alemany de naixença, gravita més aviat vers els seus estimats russos; és el propi Führer que s'inspira en els mètodes de Piscator. Un dels millors coneixedors francesos del teatre alemany contemporani, Lauret, ho ha remarcat amb molta justesa: «Igualment els grans oradors populars s'esforcen a emocionar molt més que a demostrar; el triomf del nacionalsocialisme, no reposa damunt una explotació intensa dels instints de la multitud? Hitler és un home de teatre tan hàbil com Piscator...»

PIERRE PIEUCHOT

Nova modalitat en la confecció dels llibres de comptabilitat que permet d'escriure-hi amb perfecta comoditat i estalvi de temps. No n'augmenta el preu. Per a demostracions telefonau al 14856

TALLERS GRÀFICS
Patrici ARNAU
VERDAQUER I CALLIS, 5 I 7
Entrada del Palau de la Música Catalana

LA MARCA DE FAMA MUNDIAL
SENS COMPETÈNCIA EN DURACIÓ I ECONOMIA
AUTOTRACCIÓ ELÈCTRICA, S. A.
GARATGE ELÈCTRIC MOIÀ, 6 I 8

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

MIRANT A FORA

DOCUMENTS

La mort de Salengro és un afer de la Gestapo

El ministre de l'Interior de França, Roger Salengro, s'ha suïcidat per no poder resistir la ignominiosa campanya d'insults que menava implacablement contra ell la premsa reaccionària. «Els l'han assassinat!», ha denunciat Le Populaire. Hi ha, però, en aquest afer, quelcom més que un suïcidat provocat, que un crim moral. Llegiu a continuació l'article que ha publicat L'Humanité el dia 19 d'aquest mes:

Una emoció intensa ha commogut ahir tota França. Al matí hom s'assabentava que el nostre camarada Roger Salengro, diputat-batlle socialista de Lille, ministre de l'Interior, acabava de sucumbir. Havia estat trobat mort a la seva cambra, a Lille. Els qui sabien que era cardíac, varen creure d'antuvi en una embòlia... Tanmateix, es va comprovar, algunes hores més tard, que Roger Salengro s'havia suïcidat.

Roger Salengro havia estat sotmès, des de feia dos mesos, als atacs més innobles de Gringoire i de tota la premsa afectada a les lligues per l'oligarquia o venuda a Hitler. Es menava, valent-se de la persona de Salengro, una tasca de desprestigi de França, en estreta col·laboració amb les oficines de falsificació de la Gestapo, com ho confessava ahir cínicament als passadissos de la Cambra el diputat hitleria Tixier-Vignancour.

Salengro no havia cregut que devia punir els seus calumniadors. Ells l'han mort.

Aclaparat per una tasca enorme, profundament afectat per la mort de la seva dona, afligit per la malaltia de la seva mare, el cor diàriament colpejat, com per cops d'ariet, per una campanya incessantment represa, Salengro ja no podia resistir més.

Sens dubte, sota la presidència del generalíssim, una comissió de combatents havia confirmat la seva innocència reconeguda pel consell de guerra. Sens dubte la Cambra havia fet justícia esclatant a les «infàmes» de Gringoire. Sens dubte aquells que d'antuvi s'havien solidaritzat amb el full de Cambra i de Chiappe havien canviat llur vot en gran nombre al darrer moment. Sens dubte l'onada de menyspreu que s'havia produït al país contra els calumniadors, havia venjat Roger Salengro.

Però la topada havia estat massa violenta. El ressort s'havia trencat. I la campanya continuava...

L'ex-combatent, el presoner de guerra que refusà de treballar en una fundició alemanya amb el ferro que Wendel i el Comitè de Forges proporcionaven a Alemanya, no ha pogut resistir el seu fàstic.

Roger Salengro, ministre de l'Interior, s'ha suïcidat.

Els nostres camarades Maurice Thorez i Jacques Duclos han anat a portar al prelatari de Lille el testimoni d'afecte del nostre Partit.

En inclinar-nos davant la despulsa del nostre camarada, aportem al partit socialista — cruelment afectat — la nostra voluntat d'acció.

Hi ha en el tràgic destí de Salengro, com la crida imperiosa d'un deure.

Per al govern, el deure de punir sense pietat els criminals de la premsa conforme a la llei, i si la llei vigent no basta, de crear-ne d'altres. Són les excitacions d'aquesta premsa que, ja el febrer passat, havien pretès de causar la mort de Léon Blum.

Els La Rocque, els Doriot, els Chiappe, mentiders i calumniadors professionals, agents de l'estranger i estafadors de la joventut, no han de poder continuar llur abominable tasca! Que la llibertat i la democràcia caiguin sobre ells! Contra d'ells, que el govern governi! Hi haurà alguns remens a la superfície, però ningú no es drecarà per ajudar-los.

L'exemple de l'incitador a l'assassinat Maurras i el del corruptor Guimier són concrets a aquest propòsit.

França no pot ja resistir més! — P. Vaillant-Couturier.

carrera de Lletres, ingressant al grup d'estudiants col·lectivistes i més tard a la secció socialista de Lille.

L'octubre de 1915 fou incorporat al regiment 233 d'infanteria. En qualitat de ciclista del seu batalló, hom el va fer anar a les avançades per a recuperar el cos d'un company mort, i els alemanys el varen fer presoner. Això donà lloc que hom l'acusés de desertor, però el consell de guerra el va absoldre el 20 de gener de 1916.

En canvi un consell de guerra de Nuremberg el va condemnar a dos anys de presó per haver decidit els seus companys presoners que no treballessin en una fàbrica els productes de la qual anaven destinats a l'exèrcit alemany.

En 1919 fou nomenat secretari de la Federació Socialista del Nord, i elegit re-

Roger Salengro, literalment assassinat pels feixistes francesos

gidor. En 1925 va esdevenir batlle de Lille, ciutat en la qual va realitzar reformes considerables en matèria d'assistència social, higiene i urbanització. El 1928 fou elegit diputat per la segona circumscripció de Lille, i fou reelegit en 1932 i en 1936.

Quan el Front Popular francès va assolir el triomf, Léon Blum li va confiar la cartera de l'Interior. La seva tasca de ministre ha estat remarcable; solament els partits i la premsa reaccionària la varen combatre, encara que sempre sense fonament.

Els diaris d'extrema dreta, i principalment el setmanari reaccionari Gringoire, iniciaren una campanya ferotge contra Salengro. Els calumniadors varen recórrer a tots els mitjans — adhoc als més innobles — per a enfonsar l'home que havia iniciat el desarmament de les lligues feixistes. Va intervenir-hi la Cambra, fou designada una comissió d'enquesta controlada pel general Gamelin, i la innocència de Salengro, després de moltes vicissituds, fou demostrada una vegada més. A Lille fou rebut apoteòsicament, després de la sessió parlamentària en la qual obtingué una nodrida votació d'adhesió i de simpatia.

Però la seva ànima estava ja destrocada. La seva muller havia mort a conseqüència dels disgustos que hom li havia donat; la seva mare estava gravíssima.

Es en aquest estat d'ànim, de fàstic, de desesperació, que Roger Salengro ha pres la decisió de suïcidar-se.

Le Populaire té raó: «Els l'han assassinat!» — P. Vaillant-Couturier.

LA DARRERA LLETRA

Abans de suïcidar-se Roger Salengro ha escrit a Léon Blum aquesta lletra que té ja categoria de document històric:

«Lille, 16 novembre.

»Estimat Blum:

»La meua dona ha mort fa prop de divuit mesos, a conseqüència de la calúnnia que hom no li va estalviar i per la qual va patir tant. La meua mare no es reposa de la seva operació i la calúnnia la rosega fins a la medulla.

»Per la meua part, he lluitat calorosament, però ja no puc més. Si no han pervingut a deshonorar-me, tindran almenys la responsabilitat de la meua mort, car jo no sóc ni un desertor ni un traïdor. El meu Partit haurà estat la meua joia i la meua vida.

»El meu afecte als meus, el meu record als vostres, i per a vós la meua reconeixença. — Roger Salengro.»

Espitllera

No intervenció

—Què esdevindrà aquest enorme palau en cas d'una nova guerra europea? — demanava una dama jove i encisadora que visitava el nou palau de la S. D. N. acompanyada d'un alt funcionari del Secretariat.

—No hi ha res previst, senyora — respongué el funcionari. — Es pot suposar, però, que aquest palau servirà de domicili a nombrosos Comitès de no intervenció i de control...

Condemnació

El ministeri francès de P. T. T. (Comunicacions) ha emès una sèrie de segells de correus de sobretaxa a profit dels parats intel·lectuals. Es el setmanari Comèdia que n'ha tingut la iniciativa.

Aquests segells porten les efígies de Jacques Callos, Hector Berlioz, Victor Hugo i Pasteur.

La idea ens sembla excellent, car l'atur forçós dels intel·lectuals assoleix, a molts països capitalistes, proporcions paoroses. El fet, però, que hi hagi intel·lectuals condemnats a la misèria, és la condemna més categòrica que pot tenir una societat en la qual el diner ho és tot i la intel·ligència gairebé res.

Direcció prohibida

A Bordeus han estat descobertes dues-centes bombes d'aviació i quaranta-mil petites fletxes destinades a servir-los de metralla. Aquest material mortífer havia estat fabricat clandestinament i anava destinat als rebels espanyols, segons ha confessat davant les autoritats un tal Lucien Bourdalé, assalariat de Franco.

Sembla poc versemblant que els fabricants —el nom dels quals es manté secret— ignoressin la natura i el destí de la mercaderia que hom els encarregava. D'altra part, és evident que Bourdalé no procedia isoladament i sense el necessari ajut.

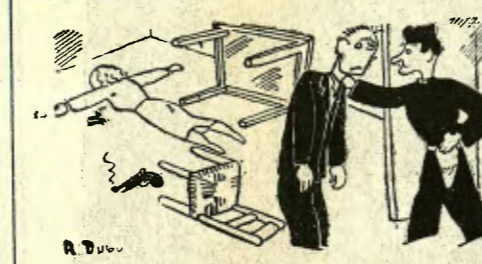
Què vol dir tot això? La cosa és clara: la no intervenció és una mena de reglament de circulació amb direcció prohibida solament per a un vehicle determinat.

Estoficisme

Una derrota tan fulminant com la que ha tingut Landon als Estats Units, és capaç de desespearar qualsevol. Sembla, però, que Landon l'ha rebut amb admirable estoicisme. Als cercles polítics nordamericans contenen en assabentar-se del triomf del seu adversari, va fer aquesta elegant frase:

—No m'importa el fracàs. Tinc fe en el meu partit. Dintre de quatre anys els republicans no tindran Roosevelt davant seu... i potser disposaran d'un candidat millor que jo.

Estil Franco

«Se'm resistia i l'he mort.» (Paraulles de Franco.)

—El redactor de «Le Temps» us dirà quins han estat els meus penosos dubtes abans de resignarme a cometre un acte tan cruel. (L'Humanité)

«Pages de Journal»

André Gide ha escrit no fa gaire: «No, seria fals de dir que les meves opinions, els meus pensaments, no han canviat, i seria de mala fe pretendre-ho.»

»El canvi gran, verament important, és aquest: fins aquests darrers temps havia cregut que jo que importava canviar era l'home, els homes, cada home, i que era per això que calia començar. És per això que escrivia que la qüestió moral m'importava més que la qüestió social.

»Aui em deixo persuadir que l'home mateix no pot canviar si abans les condicions socials no li ajuden, de manera que sigui d'elles que cal primer ocupar-se.

»Però, cal ocupar-se de les dues coses.»

Notícies de Madrid

—Els roigs han rebutjat una columna de rebels espanyols composta d'alemanys, italians, moros i portuguesos, al pont dels francesos... (L'Oeuvre)

ESDEVENIMENTS

La Rússia soviètica, defensora de la democràcia espanyola

El 7 de novembre d'enguany, el poble espanyol no ha celebrat solament l'aniversari de l'adveniment de la República Soviètica, sinó que ha regravat també la U. R. S. S. per l'ajut eficaç que li ha enviat quan les altres democràcies l'havien traït. Tal com han escrit els corresponents de la premsa, el poble espanyol s'ha llançat al carrer per tal d'homenajar la Unió Soviètica. Si la democràcia es salva a Espanya serà degut a la lluita sostinguda per la U. R. S. S. Si la democràcia cau i el feixisme s'apodera d'Espanya, això serà a desgrat del gran combat sostingut per la U. R. S. S. La U. R. S. S. tindrà les mans netes. El poble espanyol no oblidarà mai que la U. R. S. S. ha fet en tot moment, per la seva defensa i per la defensa de la pau del món, tot el que ha estat humanament possible. Els responsables seran els Estats democràtics que han sabo-

la rebel·lió — que si s'haguessin trobat enfront de l'eventualitat d'un bloqueig franco-anglès, ni Hitler ni Mussolini no haurien enviat cap ajut militar a Espanya. Cal afegir que una sèrie d'acords internacionals haurien permès semblant acció.

No obstant, els esforços de la U. R. S. S. per a fer eficaç la no intervenció han estat inútils. I quan el veritable sentit de la farsa de la no intervenció ha estat evident, la U. R. S. S. publicà la seva nota del 7 d'octubre. La nota anunciava que si no es feia immediatament quelcom d'eficaç per tal d'impedir la violació de la no intervenció, la U. R. S. S. es consideraria lliure d'obrir com li plagués.

Això expressava no solament el sentiment del poble soviètic i de les petites minories dels altres països, sinó que es convertia també en la veu de la consciència de tots els homes honrats i de tots els amics de la pau, escampats arreu del món. El pacte de no intervenció havia estat, des del començament, una farsa tràgica que comprometia els països democràtics. La Rússia dels Soviets hi ha posat fi.

Els dirigents de la U. R. S. S. han donat proves d'un gran seny obrant en el moment precís en què el feixisme s'havia tret la careta, quan l'experiència demostrà a l'opinió pública on radicava la veritat, i tenint darrera seu grans forces.

La revelació de la farsa de la no intervenció i l'actitud independent presa per la U. R. S. S., reforça el poder de la democràcia. Però el Comitè de no intervenció es belluga encara. I la U. R. S. S. ha de lluitar a l'ensens contra les potències obscures que mediatitzen el Comitè i contra el feixisme espanyol. Hom ha fet esforços per a tractar de separar la U. R. S. S. del Comitè. Absents els representants soviètics, hauria estat fàcil de transformar el Comitè, no solament en instrument de lluita contra el poble espanyol, sinó també contra la U. R. S. S. La U. R. S. S. ha desfet, naturalment, aquestes maniobres. Mentre segueix els seus propis dictats, la Unió Soviètica no s'ha separat del Comitè a fi de defensar-hi els interessos de la pau, de la democràcia i dels drets del poble espanyol.

Els partidaris de la pau i de la democràcia no podran agrair mai prou a la U. R. S. S. el seny i altesa de mires de totes les iniciatives que ha pres. Res no ha estat fet que pugui ésser utilitzat pels partidaris de la guerra i del feixisme. Defensant la pau en tot moment, deixant als feixistes la responsabilitat de l'agressió i de la provocació, desmascaran tot llurs actes davant el món i mobilitant l'opinió pública a favor de la causa de la democràcia, el paper de la U. R. S. S. ha estat magnífic.

Però la Unió Soviètica s'ha arriçat molt. Defensant la causa de la pau i dels drets dels pobles, ha fet aixecar contra d'ella totes les forces reaccionàries del món. Ha pres la iniciativa de la nostra defensa; a nosaltres ens toca fer els impossibles per ajudar-la en el camí que ha emprès. L'assalt del feixisme contra el poble espanyol és una etapa de la croada mundial del feixisme contra la República Soviètica. Es deure nostre d'ajudar-la, car així ajudem a defensar la democràcia espanyola. Obrant d'aquesta manera protegim la Unió Soviètica contra els atacs del feixisme mundial.

GORE GRAHAM

FILO CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 11 Telèfon 11656

MIRADOR - Tel. 16229

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190 BARCELONA Telèfon 73013
Teleg.: "Carburós" Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LES LLETRES

UN CONTE D'ANTON TXEKHOV

GANES DE DORMIR

Nit.
Varka, menuda minyona de 13 anys, mou el bressol dins el qual un infant dorm. Mormola amb una veu gairebé imperceptible:

Dorm-do, nineta dorm,
una cançó et vull cantar...

Davant l'icna crema un petit llum de bronze. Una corda tivant travessa l'habitació i porta penjats bolquers i un llarg

La seva mare, Pelagueia, ha anat corre-cuita a casa els propietaris a anunciar que l'èfim s'està morint. Fa molta estona que ha sortit i encara no ha tornat. Varka, ajudada damunt el forn, no dorm; està atenta al bu-bu-bu-bu de son pare. Però algú arriba, se'l sent prop de l'isba. Els propietaris envien de la vila un jove metge que es trobava amb ells. El doctor entra a l'isba. Com que és fosc no se'l veu, però se'l sent estossegar i com tanca la porta.

Pelagueia torna; es senya i murmura: — L'han operat aquesta nit, i de bon matí ha lliurat la seva ànima a Déu. Que reposi en la pau eterna del Senyor! L'han operat massa tard. Hauria estat necessari fer-ho abans...

Varka se'n va plorant al bosc i, de repent, algú la colpeja a la nuca tan fortament que la fa anar a parar de cap contra un bedoll.

Aixeca l'esguard i veu davant seu l'amo, el sabater.

— Què fas, mandrosa? El menut plora i tu dormint, eh?

Li estira cruelment l'orella. Varka redreça el cap, mou el bressol i reprèn la cançó. La taca verda i les ombres dels bolquers i del pantalon oscil·len, pampalluguen, i prenen altre cop possessió del seu cervell. Torna a veure la carretera coberta de flet. La gent dels sacs i les ombres ajagudes dormen profundament. Varka, esguardant-los, experimenta uns fòlls desigs de dormir. Amb quin gust s'adormiria ella! Però Pelagueia li va al darrera, estalontant-la. Totes dues, de pressa, van a vila per tal de col·locar-se. — Una gràcia de caritat per l'amor de Déu! — suplica sa mare als passants. — Mostreu la bondat de Déu, gent compassiva!...

— Dona'm l'infant — li respon una veu coneguda. — Dona'm l'infant! — repeteix la mateixa veu, aspra i enfadada ja. — Dorms, miserable?

Varka té un surt, esguarda entorn seu, i comprèn. No hi ha ni carretera, ni Pelagueia, ni passants; només la mestressa al bell mig de l'habitació. Ha vingut per tal d'al·letar el seu fill.

Mentre la grossa mestressa, d'amples espatlles, dona el pit calmant l'infant, Varka, dempeus, l'esguarda esperant que acabi. Darrera els vidres de les finestres l'aire blau-veja; al sostre, les ombres i la taca verda empal·lideixen sensiblement. Aviat serà de dia.

— Agafa! — diu la mestressa cordant-se la camisa a l'altura de les sines. — Plora. Es ben segur que deuen haver-li donat mal d'ull.

Varka agafa l'infant, el posa dins el bressol i bressola de nou, bressola... La taca verda i les ombres s'esvanixen de mica en mica; ja no hi ha res que pugui filtrar-se dins el seu cervell i emboirar-li. Però ella continua tenint, com abans, unes terribles ganes de dormir. Varka recalca el seu cap

pantalon negre. La xinxeta projecta al sostre una ampla taca verda i els bolquers i el pantalon llancen llurs ombres sobre l'estufa, sobre el bressol i sobre Varka... Quan la xinxeta comença a vacillar, la taca i les ombres s'animen i bransolegen com si fessent vent. Hom s'ofega allí dins amb l'olor de la sopa de cols i el cuir de les sabates.

L'infant plora. Està enrogallat fa temps i extenuat de tant plorar; però continua plorant sempre; no se sap quan parará.

I Varka vol dormir. Les parpelles se li enganxen, el cap se li ajupa i el coll li fa mal. No pot obrir els ulls ni moure els llavis i li sembla que té el cos sec, talment com si fos de fusta, i que el seu cap és petit com una punta d'agulla.

— Dorm, nineta, do... — rondina — una cançó et vull cantar...

Un grill canta dins el forn. Darrera la porta d'una habitació contigua, ronquen l'amo i l'aprenent, Afanasi... El bressol grinyola planyivolament. Varka cantusseja i tot això es fon en un nocturn endormidor molt dolç d'oir al moment de ficar-se al llit. Però ara aquesta música no fa més que enervar Varka i apesantir-la perquè li fa agafar ganes de dormir i la petita minyona de la casa ho té prohibit. Si Varka s'adormís — Déu no ho vulgui pas! — els amos la pegarien...

La xinxeta vacilla, la taca verda i les ombres trontollen, s'esllavissen dins els ulls mig clucs i fixos de Varka. I en el seu cervell mig adormit es congrien vagues somnis. Veu ombrívols imatges percaçant-se pel cel i cridant com un infant. Però el vent bufa, els núvols desapareixen i Varka veu una ampla carretera tota coberta de flet. Una caravana de carretes roda per la carretera; passa gent amb sacs a l'esquena; d'ací d'allà merodegen ombres. A banda i banda de la carretera, a través la freda boira, hom distingeix arbres. Tot d'una, la gent dels sacs i les ombres s'ajeuven per terra, damunt el flet. «Per què feu això?» — pregunta Varka. — «Dormir, dormir» — li respon la gent. I s'ensopeixen pesadament, dormen deliciosament. Sobre els fils telegràfics s'han posat corbs i garses. Criden com un infant i tracten de despertar els que dormen.

— Dorm, nineta, dorm... murmura Varka. Ara Varka es veu a l'interior d'una «isba» ombrívola i d'ambient espès. Sobre el trespol, el seu difunt pare, es gira. Ella no el veu, però el sent. És el dolor que el fa cargolar-se per terra i plànyer-se. «La trencadura en té la culpa» — diu ell. Pateix tant que no pot pronunciar cap paraula; no fa més que aspirar l'aire i les seves dents fan un soroll que s'assembla al redoblament continu d'un tambor: bu-bu-bu-bu...

— Enceneu! — fa.

— Bu-bu-bu-bu — respon l'èfim.

Pelagueia es precipita cap al forn i cerca el pot dins el qual hi ha els llumins! S'escola un minut de silenci. El doctor es registra les butxaques i encén un llumí.

— De seguida, petit pare — diu Pelagueia — de seguida...

Uns moments després torna amb un cap d'espelma.

Les galtes de l'èfim estan vermelles; els ulls li brillen; la seva mirada és extraordinàriament aguda i sembla travessar de part a part el doctor i l'isba.

— Bé, vejam! Quina intenció tens? — diu el doctor inclinant-se vers ells. — Eh! Fa temps que tens això?

— Què dieu? És l'hora de la meua mort, senyoria! No hi ha per què continuar vivint.

— No diguis bestieses...; se't guarirà.

— És cosa vostra això, senyoria. Us estic humilment agrait, però comprenc... Si la mort està aci, què hi podem fer?

El doctor examina l'èfim durant un quart; després es redreça i diu:

— No puc fer-hi res jo.

Cal que et portin a l'hospital. Allí se t'operarà. Vés-hi de seguida, vés-hi sens falta. És una mica tard ara; a l'hospital tothom dorm, però no hi fa res. Amb unes ratlles tot s'arranjarà. Em sents?

— Petit pare — exclama Pelagueia — com l'hi portarem? No tenim cavall.

— No importa. Ja en demanaré un als vostres propietaris.

El doctor surt. L'espelma s'apaga i hom sent de nou: bu-bu-bu-bu...

Mitja hora més tard algú s'acosta a l'isba. Els propietaris envien un carret per a anar a l'hospital. L'èfim es posa a punt i se'n va...

Després, heus aci que ve un clar i bell matí. Pelagueia està fora de casa. Ha anat a veure què fa l'èfim. En algun lloc un infant plora, i Varka sent algú que mormola amb la seva veu:

— Dorm, nineta, dorm, una cançó et vull cantar...

sobre la vora del bressol i es gronxa tota per tal de vèncer la son; però els ulls se li tanquen i el cap li pesa.

— Varka! — crida la veu de l'amo darrera la porta — encén el forn.

Es hora ja d'aixecar-se i començar la feina. Varka enretira el bressol i corre cap al cobert a cercar fusta. Està contenta. Caminant i corrent es tenen menys ganes de dormir que restant asseguda. Porta la llenya i encén el forn. Les idees se li aclareixen i sent com si la seva figura entumida es desarrugués.

— Varka! — crida la mestressa — prepara el samovar.

Varka estella llenya menuda, però encara no ha tingut temps d'encendre-la i posar-la dins el tub de l'estufa, quan una nova ordre li arriba:

— Varka!, neteja les polaines de l'amo. S'asseu a terra i les neteja i somia que seria deliciós ficar el cap dins d'una polaina i dormir-hi una miqueta. I de sobte, la polaina creix, s'infla, omple tota l'habitació. Varka deixa caure el raspall, però redreça sobtadament el cap, esbatana els ulls i tracta de mirar de manera que els objectes no creixin i parin de ballar davant els seus ulls.

— Varka!, renta el pedris de l'entrada. Fa vergonya que els clients la vegin tal com està de bruta...

Varka renta el pedris, arranja les cambres, encén la segona estufa, va i ve precipitadament d'un cantó a l'altre de la botiga; hi ha molta feina, no té ni un minut per a ella.

Però no hi ha res de més penible que romandre clavada a la cuina pelant patates. El cap se li inclina vers la taula; les patates dansen davant els seus ulls; el ganivet li cau de les mans, i la grossa i do-

lenta mestressa, amb les mànigues arromangades, roda entorn d'ella i parla tan alt que a Varka li zumzumegegen les oïdes. També resulta carregós de servir el dinar, voldria ajeure's a terra i dormir.

El dia passa. Quan les finestres s'obscurixen, Varka s'apreta el front amb les mans i somriu no sap a què. La boira vespral acaricia els seus ulls i li promet un prompte i profund son. A la nit arriba gent a casa dels amos.

— Varka! — crida la mestressa — prepara el samovar.

El samovar dels amos és petit. Abans que tots els invitats estiguin servits, cal encendre'l cinc vegades. Després del te, Varka roman immòbil durant una hora, petrificada al seu lloc; esguarda la gent i espera ordres.

— Varka!, vés a comprar tres botelles de cervesa!

Varka deixa el seu lloc amb vivacitat i tracta de córrer tant com pot per tal de desempallegar-se de la son.

— Varka!, corre a cercar vodka; Varka!, on està el tirabuixó?; Varka!, prepara els arengs!...

Per fi els invitats se'n van; hom apaga els llums; els amos es colguen.

— Varka!, gronxa el merut.

— És l'última ordre.

El grill canta dins l'estufa. Altra vegada la taca verda i les ombres dels bolquers i del pantalon dansen i floten dins l'esperit de Varka.

— Dorm-do, nineta, dorm — cantusseja Varka — una cançó et vull cantar. Dorm-do...

Però l'infant crida a més no poder. Varka torna a veure la carretera coberta de flet, la gent amb sacs a l'esquena i son pare l'èfim; ho comprèn tot, els reconeix tots. Mes, en la seva somnolència, el que ella no pervé a comprendre és quina força li lliga els braços i les cames, l'opremeix i la priva de viure. Mira entorn seu cercant aquesta força per deslliurar-se'n, però no la troba. Finalment, esgotada, fent un suprem esforç, esguarda dansar la taca verda del sostre; i, atenta l'oida al crit, descobreix l'enemic que la priva de viure. Aquest enemic és l'infant.

Riu. Resta esbalaïda de no haver comprès més aviat una cosa tan senzilla. La taca verda, les ombres, i el grill també, semblen riure i estranyar-se com ella.

La falsa imatge s'apodera d'ella. Varka s'aixeca del tamboret i amb un ample somriure, sense abaixar els ulls, va i ve per l'habitació. La idea de desfer-se immediatament de l'infant que li lliga els braços i les cames li és agradable i la pessigolleja deliciosament... Matar l'infant i després dormir, dormir, dormir...

Rient, fent l'ullet i amenaçant amb el dit la taca verda, Varka s'acosta amb pas de fera al bressol i s'aboca sobre l'infant. Un cop l'ha ofegat s'ajeu ràpidament a terra i riu, contenta de poder per fi dormir. I un minut després, Varka dorm profundament, com si estigués morta...

(Trad. Agustí Bartra.)

BALADA DEL COLLET DE BIARRITZ

A Biarritz hi ha un collet alterós tendre i verd altrament sense nom. Hi fan niu les gavines que es llancen a la rapinya vers la mar.

Sota llurs ales en la sorra blanca homes i dones nus embrunits. Llàstima que la gavina no els veia després al te dansant del bar.

Havien sortit messieurs i madames i el te es refreda i esdevé amarg. Pugen al collet «Amiga meua» han sonat trets fa un instant altre cop.

Robes d'esport elegants pintoresques muntent al puig Deixen enrera un coix sifilític que camina poc a poc perquè és coix i tarat.

Les pilotes de tennis de la lady foren oblidades en la pols. Damunt la taula encara resten el diari d'avui i el dolç pastís.

A la falda del coll hi ha seguda una dona de bon cor. Fa ganxet i diu: «Senyor voleu veure la guerra? Cinquanta céntims. No pot ser més barat».

Cadascú paga no s'escau tots els dies de veure una guerra civil. El lloc és segur la frontera els empara i a l'altra banda la guerra civil.

La lluita de classes és ferotge. Irun en flames el canó retruny. «Enim un bon lloc nina meua. Es bella la guerra mirada de lluny».

De la banda d'Irun gairebé no desapareixen. La plebs acaba les municions. Amb els cotxes blindats els legionaris vers la ciutat avancen. Tot va bé.

Es ferotge la lluita de classes. L'obrер engega el seu darrer cartutx i cau. Els rifenys combaten per Espanya? Sang del poble s'escola. En mig les runes [fumejants].

la mà d'un mort sosté la bandera. Xiscien les mares proletàries davant les [baionetes].

Les dames reflecteixen en els ulls la gaspura tènue de les flames d'Irun. Amb els binocles hom va a la percaça dels cadàvers escampats çà i là.

«Prou per avui ma chérie. Donem una ullada [només].

allà per on fugen les dones covardes vers la frontera. Han acabat les bales. Mira Ara cauen com conills! Les dones no serveixen per la guerra civil!».

Sobre el pla s'esvanix la tarda grisa. Lontanament va escolant-se la sang i tenyeix [de vermell].

els carrers les muralles. Quasi és fosc ja no es pot veure com la gent es mor. Monsieur i Madame baixen del collet puix s'acosta l'hora de la «table d'hôte».

Però abans es renten amb aigua i sabó les mans i la cara un xic irritada. Car una persona sensible no pot conservar els senyals d'un combat de classes.

Silenciosa i pàl·lida s'alça la lluna darrera el puig i va comptant els morts. I en els bars de Biarritz canten un tango una dolça cançó.

ERICH ARENDT

(P. Q., trad.)

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723 BARCELONA

RICÍ GOLOSO PURGANT DELICIOS

Sota les noves directrius del Control Obrer (U. G. T.), la Banca es prepara a complir amb la seva missió d'estímul a les forces econòmiques del país.

A Barcelona i a la resta de Catalunya, la

BANCA ARNÚS

us ofereix els seus serveis per a totes les vostres operacions bancàries.

ELS MILLORS

MAPES D'ESPANYA

ELS TROBAREU A LA

LLIBRERIA CATALONIA

3, RONDA DE SANTPERE, 3

Telèfon 24647

LES LLETRES

Lleó Tolstoi i l'humanisme del món nou El Marroc sensual i fanàtic

I
Ha transcorregut un quart de segle de la mort de Tolstoi ençà.

Els esdeveniments històrics de més transcendència omplen la història d'aquests darrers vint-i-cinc anys.

Aquests esdeveniments són d'una importància tal, han tingut per conseqüència una experiència social tan considerable, que permeten, sobre la base d'un material molt ric, de comparar els resultats del desenvolupament de la cultura socialista de la U. R. S. S. amb l'estat actual de la cultura del món capitalista. Actualment podem considerar des d'un punt de vista nou tots els grans problemes de la vida en nom dels quals la vella filosofia idealista en fallida ha romput tantes llances.

La qüestió de la individualitat posa un dels problemes més importants de la cultura. Quina solució li donava la cultura del passat? Com definia el lloc de l'individu entre els homes, els seus interessos, els seus drets i els seus deures? De quina manera entenia la sollicitud envers el creador de la vida, el ciutadà de la societat actual i el constructor de l'esdevenidor? Els humanistes de tots els països, fins a Lleó Tolstoi inclosivament, han debatut inútilment aquestes qüestions.

En darrera anàlisi, llurs pensaments convergien vers l'alliberament de l'home.

Per no parlar més que dels homes de lletres, aquesta alliberació ha estat evocada extensament en els projectes humanitaris de Dickens, de Byron i de Schiller, de George Sand i de Dostoievski... Tolstoi consagrà al mateix tema 50.000 pàgines de text imprès, des d'*Infància* fins a *Mitjà eficaç*, escrit pocs dies abans de la seva mort.

Seria un error de negar l'obra acomplerta per aquests bards de la pietat en una etapa determinada de la cultura de la humanitat. En el segle en què Europa esdevenia la presa del capitalisme i del militarisme, en el segle en què s'expandia la gran indústria i la moral cínica de la minoria explotadora, les obres admirables d'aquests clàssics de la veritat i de l'equitat exerciren certa influència humanitària. Cobiaven en certa manera l'arbitrarietat dels capitalistes i oposaven, fins a cert punt, el treballador amb l'opressor. Durant els segles en què desenvolupà la desigualtat entre els homes, sota el règim feudal primer, i més tard sota el règim capitalista, es formà una literatura de protesta, des de Petrarca a Boccaccio i els altres humanistes burgesos fins als escriptors dels segles XIX i XX; i fins i tot avui dia certs medis burgesos tracten de liquidar els cupons de les accions humanitàries. Per tradició, continuen parant l'orella als exorcismes d'aquests morts il·lustrats.

La literatura humanista del vell món ha seguit un camí molt sinuós. No ha comprès mai fins al fons la veritable revolució de les masses obreres i pageses, i no ha anat mai, amb elles, fins a la fi.

Ni els millors representants d'aquesta literatura no deixaren de passar de llarg els mitjans reals de l'alliberament; consideraven l'home fora del desenvolupament històric de la lluita de classe, construïen una escala nebulosa i planaven en les elevades altures del somni, fins que la vida mateixa s'encarregava de precipitar-los a terra. I aleshores s'exclamaven:

«Oh, realitat! Els teus discursos imperiosos han dispersat els meus somnis!»
(Byron, *Jo vull ésser un infant lliure*)

I Tolstoi dona en els seus nombrosos articles, de 1880 a 1910, noves variants d'un tema tradicional: repartiment amical i reconciliant de tots els béns de la terra entre els rics i els pobres, entre els grans propietaris rurals i els pagesos, entre els banquers i els obrers...

Però si comparem la vehemència dels vots igualitaris d'aquests humanistes amb els resultats pràctics infims obtinguts al preu de tants esforços, ens adonem del quadre terrible de la seva impotència.

La història ha desmentit cruelment la teoria de l'alliberament de la humanitat, sense suprimir l'opressió de classe i l'explotació sofertes per les masses treballadores.

II

Fou el marxisme revolucionari que, primer, descobrí la condició prèvia real de l'alliberament de la societat i de l'home. El marxisme revolucionari ha indicat a l'home el camí de la seva alliberació per mitjà de la supressió de classes, un camí que, sota la direcció de Lenin i de Stalin, segueix el proletariat victoriosament.

Es de tota evidència que l'entrada en escena del marxisme acaba de fer més greu el gran litigi mundial: «*Què fer?*» i «*Per on començar?*». Lleó Tolstoi fou sempre un dels interlocutors més apassionats en aquest debat.

Aquest tema únic: *L'home*, preocupà Tolstoi des de la primera joventut fins a la mort.

La mística de Dostoievski procedia de la noció de Déu. Tolstoi, per contra, es torturava per la idea de l'home. Fou per a salvar l'home que escriví les seves novel·les, els seus contes i els seus articles fervents; fou per això que va rompre amb el medi en què fou educat; és per l'home que es condemnà

a una solitud tràgica dintre la seva família i, el que era més dolorós encara, a la seva solitud entre els homes.

Nikolenka Ivtnéiev (*Infància, adolescència i joventut*) afirmava que «el destí de l'home és la tendència al seu perfeccionament moral», i que aquest perfeccionament és «fàcil, possible i etern».

Un punt de vista com aquest, formulat a començaments de la seva carrera literària, Tolstoi el conservà fins a la tomba, accentuant-lo encara, a la meitat de la seva

Tolstoi conversa amb Màxim Gorki

vida, amb la seva doctrina de la «no resistència al mal».

Gran humanista en el seu temps, Tolstoi pensava i somiava intensament en el perfeccionament de l'home. Ell creia que el seu alliberament només era possible pel perfeccionament moral.

Veia al seu entorn la misèria i les sofrenes de les masses obreres i pageses, aterrides i explotades. I els deia amb tota la força de la seva convicció: cal que us perfeccioneu, i aquest perfeccionament és fàcil i etern. Era testimoni de l'arbitrarietat sagnant de la Rússia dels tsars i dels popes, de les humiliacions terribles infligides als treballadors, de les deportacions, de les execucions, dels empresonaments... «En veritat us dic: no resistiu al mal amb la violència», els repetia, per bé que totes aquestes persecucions, totes aquestes humiliacions l'omplien d'indignació i de colera.

Ell coneixia millor que ningú «les classes que tenien el poder». Totes les pàgines que consagra a la vida dels explotadors de tota mena són saturades d'un menyspreu sense pietat.

Llur apetència de luxe és bestial i desnaturalitzat, són uns homes que xuclen tranquil·lament la millor sang del poble per comprar sedes, velluts i diamants a les seves dones o a les seves amants (1). «A aquests homes els importa més el benestar del gos que corre darrera la seva calesa que no pas el benestar dels obrers i dels muges, que llauran per ells i treballen a la mines» (2).

«Quin govern més abjecte tenim!»—solia dir sovint, en la intimitat, bo i pensant amb els Pobiedonostev i els Stolypin.

Nicolau II i Stolypin són, per a ell, els principals responsables del terror a Rússia. «Envers el tsar, l'actitud ha d'ésser la mateixa que envers un assassí. No s'ha de manifestar respecte a ell cap mena de sentiment de pietat», llegim en un carnet de notes (inèdit) de 1907.

Tolstoi denunciava amb tota la puixança del seu realisme la vida de la noblesa i de la burgesia del seu temps. Tota la misèria dels pobles camperols, la ignorància, els tuguris, el fang i la fam de les ciutats — que ell havia pogut conèixer a fons, gràcies a la seva participació al Cens de Moscou de 1888— procedia directament, als seus ulls, d'una manera de viure fundada en l'explotació. «La justícia no és sinó l'instrument administratiu destinat a mantenir l'estat de coses existent en profit de la nostra classe», ha dit, etc. (3).

Era així que Tolstoi denunciava amb tanta penetració els procediments dels funcionaris, dels comerciants, dels bisbes, dels generals, dels grans propietaris rurals, etc., per a enganyar les masses explotades. Però, per tal de suprimir la tirania d'una minoria rapaç, proposava als mateixos oprimits que defensava el seu mitjà utòpic referent «al conjunt de la Humanitat». Erigida en dogma, amb l'ajuda dels textos de l'Evangeli, el mètode es reduïa a això: tots els homes, els centenars de milions de treballadors, deixarien — no se'ns diu com —, de cop i volta, de servir els industrials, els propietaris rurals, els caps militars; ignorarien, de bo de bo, llur poder poder, realitzant d'aquesta manera la «no resistència al mal per la violència». Tolstoi representà i denuncià amb un realisme magnífic i sense por la infame realitat imperialista, però coronà aquest quadre amb un projecte utòpic de lluita contra aquesta realitat. Amb tot, Tolstoi coneixia el treball de la terra. Ple de suor i de pols, les mans enduredes d'empenyer l'arada, Tolstoi s'allunyà de la terra així que hagué de passar de les paraules als fets. Després d'haver denunciat amb un menyspreu apassio-

nat els opressors i els assassins d'obres i pagesos, Tolstoi els donà un consell desproveït de passió, purament platònic. «Llenceu a l'aigua tots aquests milions de fusells — deia —; llaurau tots aquests milions d'hectàrees de terra en profit vostre; no treballau més per als industrials.» D'un punt de vista objectiu, el consell de Tolstoi era gairebé irrisori. Però aquesta sinceritat del pensament, tan grandios en la seva envergadura i en el seu error mateix, és posada en evidència en l'anàlisi leninista de les concepcions de Tolstoi on es reflectia la mentalitat de la democràcia pagesa primitiva i que havia madurat en les condicions de la revolució pagesa burgesa.

Els darrers deu anys de la vida de Tolstoi han fet ressaltar amb una força singular tot el que hi havia de tràgic en els seus punts de vista *supraindividuals* sense sortida, resultat d'una gestació llarga i dolorosa. La seva protesta contra l'arbitrarietat del govern rus, la seva polèmica contra els grups més diversos de la «Societat russa», finalment les seves relacions amb la seva família i els seus amics en el niu de Iasnaiá-Poliána, tot això ens presenta un formidable nus de contradiccions que no té precedents en les biografies dels grans escriptors.

Aquest fou el fardell aclaparador que en els seus darrers anys va pesar tràgicament sobre el gran home. Les contradiccions en què es debatia Tolstoi eren agreujades per la seva personalitat complexa. Gorki té tota la raó quan diu que *Lleó Tolstoi fou l'home més complicat de tots els grans homes del segle XIX*.

A la vigília de l'enjonsament del règim existent, esperat durant tant de temps, és a dir si fa no fa durant els deu últims anys de la seva vida, el pensament de Tolstoi cristallitzà en el ple desenrotllament de les seves concepcions, amb totes les seves contradiccions, que eren, com diu Lenin, la *repercussió de les influències socials que determinaven la psicologia de les diferents classes i de les diverses capes de la societat russa durant l'època posterior a la reforma, però anterior a la revolució* (4).

L'aristocràcia que era Tolstoi feia temps que havia analitzat i pintat, per mitjà del seu art, el quadre complet de la crisi de la seva classe, i se n'havia apartat bo i lluitant per trobar el camí de la salvació. Del seu domini senyorial havia passat a l'isba patriarcal; i a la seva antiga filosofia de propietari havia substituït l'arcaisme camperol i una religió igualment camperola, fonamentada en la natura... El camp, força que durant segles havia nodrit de saba el seu domini, restava, en la seva idea, l'única força capaç de salvar la seva consciència; amb el seu ajut pensava oposar-se a tota la cultura burgesa de les ciutats, a tota la burocràcia nobiliària i a l'esclavatge militar i governamental que li eren odiosos. *Les seves requisitòries incessants contra el capitalisme, penetrades del sentiment més profund i de la indignació més ardent, expressen tot el terror experimentat pel pages patriarcal que es veu menaçat per un enemic nou, invisible, inconcebible, arribat no se sap d'on, de la ciutat o de l'estranger, que li destrueix tots els pilars de la vida camperola i que portava amb ell una ruïna inoïda*... (5).

Quan vingué la revolució de 1905, Tolstoi no es limità, simplement, a blasmar les violències de l'una i l'altra part, no; s'esforçà a discernir amb ull atent, enmig del fum de la pólvora, llur sentit interior i llur objectiu final.

Però quin desdoblament en l'apreciació dels esdeveniments històrics el que s'estava produint! Deslligat del terreny dialèctic, Tolstoi no va veure, el 1905, la línia històrica del desenvolupament revolucionari que va fer cap a l'any 1917, a la veritable alliberació del poble treballador dels Nicolau II, dels Witte, dels arquebisbes Antoni, i dels Suvorin i de tots els altres representants de les «classes dominants» que ell odiava.

Vet ací l'ideal de Tolstoi tal com l'expressa en el seu article *Sobre el règim existent*: «El règim de la concurrència ha d'ésser destruït i reemplaçat pel règim comunista; el règim capitalista ha d'ésser destruït i reemplaçat pel règim socialista; el règim militarista ha d'ésser destruït i reemplaçat pel cosmopolitisme i la fraternitat universal; s'han de destruir totes les supersticions religioses i posar en el seu lloc la consciència racional, religiosa, moral; i el despotisme de tota mena ha d'ésser destruït i reemplaçat per la llibertat; breument, la violència ha d'ésser extirpada i substituïda per la unió lliure i fraternal dels homes».

Després d'haver formulat aquesta concepció d'un gran esdevenidor, i així que s'hagué de passar a la seva realització, Tolstoi s'immolà en nom de les ombres del passat, i per respondre a la gran crida de la història erigí el seu *transcensus*, una concepció antihistòrica de la «consciència religiosa». Pensant en els homes que expiraven al costat de casa seva, somiant apassionadament en llur alliberament, els ofereix, no un llicor vivificant, sinó els procediments antics per a embaumar els cadàvers. I no obstant es dreuen obstacles reals en el camí del comunisme, és a dir, de l'alliberament de l'home, uns obstacles que és impossible de suprimir per mitjà d'amulets, malgat tots els exorcismes morals dels campions d'aquest art.

NICOLAU ARDENS

(J. S., trad.)

- (1) Esborrany inèdit de *L'esclavatge del nostre temps*, primera variant titulada *La mercaderia menys costosa*, gener de 1900.
- (2) Extret d'un article datat en 1900: *Cal, veritablement, que sigui així?*
- (3) *Resurrecció*, 2.ª part, cap. XXXIII.
- (4) M. Gorki: *A propòsit de S. J. Tolstoi*, «*Ruski Sviemennik*», 1924, núm. 4, pàg. 172.
- (5) V. I. Lenin: *L. N. Tolstoi*, revista «*Socialdemòcrata*», 1910, núm. 18.

Un altre llibre de viatges d'Aurora Bertrana, la qual, amb la seva persistent vocació, està consolidant una branca de la nostra literatura per cert ben necessitada de conecadors.

La millor qualitat d'Aurora Bertrana viatgera és la seva independència. Veu les coses sense prejudicis, sense «literatura». Les seves visions de persones i d'indrets, d'ambients i d'anècdotes, són productes naturals, gairebé exempts de cuina. Un desig de veritat les fa viure damunt les frases ordenades del paper. La geografia i l'etnologia

Aurora Bertrana

surten, si voleu. No constitueixen, però, per a ella cap preocupació. El seu plaer i també la seva gràcia consisteixen a dir allò que li ha entrat pels ulls. Essent la química elemental, les impressions resulten fresques, vives, i per damunt de tot sinceres.

Jo que coneç de més a més dels llibres que Aurora Bertrana ha publicat bon nombre de manuscrits seus inèdits, puc afirmar que em refiaria absolutament dels seus reports de viatge. Car si hi ha una fidelitat entre el fet i la seva descripció, Aurora Bertrana la posseeix. Conta amb un to directe. I no és certament l'especulació el que li domina la ploma. Igual reté un paisatge que diu les seves reaccions anímiques. Així mateix revela intimitats i embolics diplomàtics si l'atzar els hi hagués portat davant dels ulls. Ella serveix la veritat; n'és, potser més del que ella es pensa i sovint malgrat ella mateixa, esclava. Allí on reix ho sentiu, les paraules us ho canten a l'orella. Allí on fracassa, igualment. Excel·lents condicions per a fer pàgines vivents i per a saber interessar.

«Literàriament — escriu — l'interès de les cròniques viatgeres rau, al meu entendre, en la visió personal de l'autor. Però aquesta visió no depèn exclusivament de l'autor, sinó de les circumstàncies que l'acompanyen.»

Aquesta declaració de la pròpia autora, ultra confirmar el que portem dit, explica un altre extrem dels seus escrits: la força amb què rep les impressions i com aquestes es presentaran per sempre més lligades a la seva persona. Aurora Bertrana narradora, no pot desfer-se de la seva intervenció personal en els fets. L'anècdota mai no li ve sola, ans bé barrejada amb ella mateixa. Això és tan cert, que certes pàgines seves fan l'efecte no de la confecció d'una crònica sinó dels elements atesorats per a elaborar-la. És a dir: el davant i el darrera del tapís a la vegada. Nombrades pàgines d'*El Marroc sensual i fanàtic* podrien il·lustrar aquesta asserveració. Sobretot, però, les que aplega el títol *L'hotel ideal*.

Sovint, els temes donen ocasió d'evadir-se, d'ésser reduïts a purs pretextos, just

per recolzar-hi la imaginació i inventar. D'altra banda, és el que fan la majoria de cronistes de viatge. Aurora Bertrana no cau mai en aquests paranys. La seva sinceritat l'en preserva. No trairà el document. Restarà fidel a «la visió personal de l'autor». I sobretot a «les circumstàncies que l'acompanyen».

L'element, doncs, més sòlid de les cròniques que comentem, és l'observació: una observació sense enganyans, fresca i lliscadissa. D'aquest mirar amb ulls atents les coses en surt el misteri de la dona musulmana i el menyspreu que l'àrab sent per ella, secrets contra els quals s'estavella constantment l'interès de la cronista i que a desgrat de tot formen l'atmosfera que dona unitat al llibre.

Això de banda, quan l'autora se sent cridada a la reflexió, oblidant per un moment el que és matèria d'observació directa, escriu pàgines tan plenes d'interès com *Tres minuts de serenitat*, veritable síntesi del viatge on la intel·ligència mesura, apreua i classifica els resultats filosòfics de les hores viscudes davant dels fets.

Un dels encerts del llibre és la precisió del caràcter de la zona del protectorat espanyol i de la del protectorat francès. A desgrat d'ésser un de sol el fons de l'ànima islàmica, les influències resten ben diferenciades. Per cert que el darrer apartat corresponent a la zona de protecció espanyola és un curiós capítol de novella sadoll de riques suggestions policiaques.

Com si l'autora també sentís la influència de les zones, quan parla de la francesa esdevé més espiritual i agilitzada. Treu un resultat més nodrit de les impressions. Arriba a condensacions sortoses que porten el lector al doble interès de la penetració i de la precisió. Heus ací la següent, per exemple, agabellant les ciutats més importants del Marroc francès:

«Fes és el «rovell de l'òu» marroquí i els «fassi», l'aristocràcia dels moros. Si Meknès us evoca la decadència d'un imperi; Salé, el fanatisme islàmic; Marrakeix, l'edat mitjana amb els seus senyors feudals i els seus guerrers supersticiosos; Tetuan, una composició oriento-occidental, i Rabat i Casablanca, la victòria francesa sobre l'Islam. Fes us apaga els irònics somriures que Tetuan va encendre, us asserena l'entrecella que Salé i Meknès arrugaven, us calma l'ansietat que Marrakeix desvetllà, esvaeix els dubtes que us turmentaren a Rabat i Casablanca. Fes és la veritable representant del pur Marroc, la capital indiscutible de l'Imperi, econòmicament, políticament, intel·lectualment.»

En les descripcions, Aurora Bertrana posseeix un llenguatge desmpepallegat i acolorit. Cal llegir la de la plaça de Marrakeix per fer-se'n càrrec. I quan l'humor troba un motiu on recolzar-se, llavors la penetració pren ales i arriba a produir aquella pintura engrescadora d'un viatge en autobus des del Fes francès al Fes tradicional i imperial. Un cop llegida no hi ha altre remei que afirmar amb l'autora que «l'Islam morirà en un autobús».

Amb *El Marroc sensual i fanàtic*, Aurora Bertrana no ha fet més que confirmar les seves dots de narradora distingida, fresca i vivent.

Del fons del llibre puja una ànima musulmana desconfiada, misteriosa, vaga, impenetrable. Es perfilen també amb un accent d'una sinceritat impressionant les dificultats de la viatgera, els obstacles invencibles i la polida obstinació d'una raça a no deixar-se veure ni a mostrar res; i els esforços d'una societat entestada a mantenir la seva impenetrabilitat, contra els quals els recursos més audaçs de la curiositat occidental resten malauradament sense efecte.

Això de banda, el profit del llibre d'Aurora Bertrana pot afegir-se dignament a l'inoblidable de *Paradisos oceànics*.

RAMON XURIGUERA

TALLER DE FOTOGRAVAT COL·LECTIVITZAT

ANTONI MARTÍ

C. N. T. - A. I. T.

AVINYÓ, 19, PRAL. TELÈF. 17047

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia. Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fadiga corporal, tremolors, diàspasia nerviosa, palpitations, hipertensió i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que flueixin per causa o origen excita-ment nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat; conservant l'aspecte i prolongant la vida; indicades especialment als esportistes i intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i despesant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en l'otxe les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.— Dirigir-se i trametre 0'25 ptes. en segells de correu per al franquig a Oficines Laboratorio Sòk-tang, carrer del Tor, 10, Barcelona, rebent gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquests malalties.

LA MUSICA

EL FRACAS DE LA S. I. M. C.

Vicissituds de la música moderna

La música dels últims vint-i-cinc anys constitueix una prolongació lògica dels diferents estils anteriors, tant de l'impressionisme francès i rus, com del simbolisme germànic. Debussy, Mussorgsky i Satie, Brahms, Reger i Bruckner són les pilars fonamentals que porten l'edifici sòlidament construït dels grans compositors dels nostres dies. Les arrels estilístiques i ideològiques de llur art recolzen, doncs, sense excepció, en la música de l'avantguarda per a emancipar-se'n progressivament i crear un estil pròpiament personal. En l'obra de cada un d'ells podem distingir ben clarament aquestes dues fases de tradicionalisme i d'emancipació revolucionària.

La primera correspon gairebé en tots els casos als últims anys d'abans de la guerra; per exemple: *L'Ocell de Foc* de Stravinsky (1909-1910), primers quartets i primer *Concert* per a piano de Bartók, les primeres *Sonates* de Hindemith, *La Vida breu* de Falla (1913), *Quartet* op. 3 de Berg (1909-10), *Ma Mère l'Oye* i *Rhapsodie espagnole* de Ravel (1911 i 1907, respectivament), *Nit transfigurada* de Schönberg, etc. En aquesta primera fase de l'estil modern, es noten els punts de partida dels diferents autors, el wagnerisme d'un Schönberg, el debussisme d'un Falla o d'un Bartók, el regerisme d'un Hindemith i el Rimski-Korsakoffisme d'un Stravinsky; podem seguir de compàs a compàs llur lluita en matèria convencional, la primera topada d'un temperament renovador amb els mollos d'un estil tradicional i les primeres batalles guanyades en el terreny verge de l'expressivitat musical moderna.

Una segona fase en l'obra d'aquests conquistadors del nou llenguatge musical ja és assegurada la seva emancipació de la tradició i ens porta els primers documents orientadors d'un nou estil, d'un nou esperit creador i d'una nova orientació artística: pensem en *La Història del soldat* de Stravinsky (1918); les nombroses *Dances* i els últims *Quartets* de Bartók; el magnífic cicle de cançons, *La Vida de Maria* de Hindemith (1924); les obres més característiques de Falla, com el *Concert* per a clavecí i *El retablo de Maese Pedro* (1923); l'òpera *Wozzek* d'Alban Berg (acabada en 1922); *La Valse* de Ravel (1922), i les últimes obres de Schönberg. Totes aquestes obres, cim de la música moderna, daten dels anys de la post-guerra, sense comptar certes obres de Schönberg o Stravinsky (com *Petrushka* de 1910-1911 i *Le Sacre du Printemps* de 1911-1913), en les quals ja es prepara d'una manera decisiva la transició vers la màxima concentració del seu estil posterior.

Aquests anys de la post-guerra, tan fructuosos per a la música contemporània, els hem viscut intensament i ple d'esperances per a un esdevenidor esplèndid del nostre art. Entre el Teatre Pitoëff de París i els festivals de música moderna de Baden-Baden, els grans festivals a Suïssa, Àustria i Itàlia de la Societat Internacional de Música Contemporània i les grandioses realitzacions escèniques de les obres de Stravinsky, Milhaud, Hindemith, Bartók, Falla i Alban Berg als teatres de Berlín, hem cregut veure el començament d'una nova renaixença del moviment musical en el nostre temps, enllaçat íntimament amb l'avenc formidable del moviment obrer en certs països centro-europeus. En aquesta època eufòrica de la socialdemocràcia alemanya i austríaca, els millors compositors, directors i instrumentistes simpatitzaven francament amb certes idees renovadores del moviment social, escrivien cors per a orfeons obrers i petites obres escolars, participaven en manifestacions culturals de les organitzacions populars i eren recompensats per aquestes proves de bona voluntat amb càtedres als Conservatoris oficials i càrrecs dirigents en els grans Teatres d'òpera o en la Ràdio oficial.

Avui dia, les il·lusions polítiques de la socialdemocràcia austro-alemanya ja són desfetes definitivament. Els artistes afavorits per ella, com Klemperer i Arnold Schönberg, Hermann Scherchen i molts altres viuen lluny de llur país; altres, com Hindemith Furtwängler o Anton von Webern, que no han volgut deixar la seva pàtria, simpatitzen obertament amb els feixistes de llurs països o dissimulen una «neutralitat» que ens és més suspecta que una franca adhesió a una ideologia enemiga. Els lligams fràgils de la música moderna amb el moviment social són trencats definitivament. La música moderna ja no és del domini públic.

La jove generació dels compositors, els deixebles dels mestres de la generació de 1880 a 1900, escrivien un estil incomprensible per a les masses populars, perquè aquests joves no tenen cap contacte amb les lluites i preocupacions del nostre temps. Però tampoc la societat burgesa no els vol, aquesta societat podrida i infecta, que ja

no té, com tenia fa un segle, una ideologia ben definida i una voluntat cultural. Només en uns quants països, com a Anglaterra i Txecoslovàquia, per exemple, la nova producció musical troba encara un interès en certs sectors de la «bona» societat que, sigui per una rara supervivència de l'antiga cultura burgesa del segle passat, o, senzillament, per «snobisme», està disposat a interessar-se per a una nova òpera lírica o una sorollosa simfonia.

llament, per «snobisme», està disposat a interessar-se per a una nova òpera lírica o una sorollosa simfonia.

L'obra de la S. I. M. C. és igualment desfeta. El fracàs artístic del seu últim festival, que molts entre nosaltres hem presenciat, ja no es pot amagar. Amb excepció d'unes quantes obres d'una sèrie de mestres consagrats, com els fragments del *Wozzek* i l'últim *Quartet* de Bartók, les obres presentades pels joves compositors entre 25 i 35 anys han estat d'una esterilitat exemplar. Ni el públic de Barcelona—aquest «públic» reclutat entre la bona societat que avui ja no existeix—ha correspost al gran esforç, realitzat per la Generalitat, organitzant i subvencionant aquest festival; per a cada un dels diferents concerts només s'han venut entre 200 i 400 entrades (amb una capacitat del Palau de la Música Catalana per a gairebé tres mil persones!). El públic consistia en primer lloc en un petit grup de professionals, que es coneixien tots i que són sempre els mateixos en aquestes reunions anuals. Tot aquest aparell ha costat a l'Estat central i al Govern de la Generalitat unes 200.000 pessetes, que han anat a càrrec del proletariat espanyol.

El caràcter internacional d'aquesta Societat és francament com el de la tristament famosa S. D. N.: ni la S. I. M. C. comprèn totes les nacions europees, perquè les dictadures feixistes se n'han retirat; ni té una visió neta del conjunt dels problemes actuals; ni té un règim interior que inspiri molta confiança; ni, per fi, els seus actuals promotors representen els sectors decidits del moviment musical en llurs països respectius.

Els grans orientadors del nou estil musical han creat unes quantes obres, que constitueixen la premissa indispensable per a l'evolució de l'estil musical en l'esdevenidor. La S. I. M. C. que, als primers anys de la seva existència, ha contribuït d'una manera molt eficaç a la propaganda de la música contemporània, ja no pot afegir ni treure res més al prestigi sòlidament fonamentat dels Stravinsky, Ravel, Bartók o Hindemith.

Al mateix temps que la seva germana major, la S. D. N., ha perdut la seva funció d'orientadora i de reguladora de la política internacional, la S. I. M. C. ja no pot pretendre més de voler orientar i dirigir les activitats i produccions musicals als diferents països. Les tasques musical de la nova llibèria ja no tenen res més de comú amb les ambicions personals dels joves compositors dels altres països, de conquistar-se un lloc important dintre de la societat burgesa i les institucions musicals dels seus països respectius.

Els compositors de les terres ibèriques han deixat d'ésser uns músics particulars, que escrivien partitures per al seu gust i només seguint llur vocació. L'ambició de tots els compositors burgesos, de veure's valoritzats en el mercat internacional de la música, ja no significa en aquests moments una ambició digna, quan es tracta per a tots nosaltres de contribuir a l'esforç col·lectiu gegantí per a l'alliberació del nostre país.

Aleshores ens preocuparem de crear una nova cultura autòctona, al servei de les masses populars, que seran els nostres únics àrbitres en matèries estètiques i als quals correspondrà l'únic mecenatge lícit a la nostra terra.

Esperem que un dia, quan hurem guanyat la batalla definitiva, bastirem una nova cultura musical popular que ens permetrà de presentar-nos davant el món internacional com els portanveus d'un nou ordre social. Per ara no ens hem de distreure i només seguir una sola consigna: guanyar la guerra per a guanyar una nova civilització.

OTTO MAYER

Crims del feixisme a Itàlia

(Ve de la pàgina 8)

donar la casa que habiten. La policia es presenta, però es manté en actitud expectant. Vacirco i la seva dona són ultratjats; aquesta, que s'interposa per a defensar el seu marit, rep gran nombre de bastonades.

Ferrara. — A Avindoli, els feixistes penetren a casa del capellà Dom Ladello, el qual, greument malalt, es troba allit; volen fer-li ingerir oli de ricí i, com sigui que ell s'hi nega, li imposen una multa de 60 llires. La cunyada del capellà, també malalta, reprova aquest procedir; dos dies després morí a conseqüència d'una tensió nerviosa.

Speszia. — Cinc feixistes, a Sarbia, entren per la força a les cases de Pagani i de Cerretti. Cometen brutals actes de violència en tots els components d'ambdues famílies, sense consideració per a les dones, infants i vells.

Barisciano (Aquila). — El vell garibaldí Tomassetti i la seva serventa són obligats pels feixistes, després d'haver envaït la casa, a ingerir oli de ricí.

Scnuola Marsicana. — Uns feixistes emmascarats penetren a la casa de l'advocat Pompei i a la de la seva promesa, per tal d'apoderar-se d'ells. Lucitelli i la seva dona reben diverses garrotades.

Alexandria. — El lleter Sacchi és bastonejat pels feixistes.

Sienna. — Són envaïdes les cases dels socialistes Bartolini i Minutelli. Els feixistes ho regiren tot i amenacen i ofenen les dones.

Leonessa. — Un feixista, mentre s'efectua la detenció d'un tal Codevoni, dona una puntada de peu al ventre de la seva germana.

Gurona (Varesa). — El socialista Pagani és sorprès a casa dels seus pares pels feixistes. El conduïxen a fora, el bastonegen i l'apunyalen; la seva dona és amenaçada.

Palma Montechiaro. — Un feixista pega un nen de deu anys perquè canta «La bandera roja». La seva mare, Rosalia Mazza, és bastonejada i mossegada.

Nàpols. — En un aldarull provocat pels feixistes, és morta la jove Giovanna Virgilio.

Cooma (Arezzo). — Una dotzena de feixistes penetren a la casa Monetti, peguen bàrbarament tots els seus habitants i assassinen Settimio Monetti, que intentava salvar-se.

Calcinat (Bergamo). — Un grup feixista entra violentament a casa de Ridolfi, que es troba a llit amb la seva dona i una filla petita. Tots tres són ferotgement pegats. Ridolfi crida; la seva veu se sent des de fora i hi acudeix gent, entre ells un seu fill, el qual resulta ferit d'un tret de revòlver.

Quinto (Trevisa). — Per represàlies, els feixistes envaïxen a tres l'Ajuntament. Entre altres, resulten ferides les dones Amèlia Danesin i Pierina Pavan. La policia—comble de la paradoxa!—arresta 22 paisans.

Caravaggio (Bergamo). — Uns feixistes es barallen amb uns pagesos i en maten un i fereixen una dona.

Florencia. — Després del procés de Florència pels fets de S. Croce sull'Arno, els inculpats són objecte de violències per part dels feixistes. A la nit, uns feixistes emmascarats entren per la força a casa de Giannoni i el garrotegen. Exerceixen igualment violències amb la seva dona, la qual resulta mossegada al braç esquerre. Tota la família Giannoni és expulsada del país.

Genova. — Uns milicians feixistes ataquen i peguen violentament un obrer. Un grup de feixistes de Ferrara peguen cops de bastó a tothom que se'ls posa al pas; no distingeixen entre homes, dones i infants, i entre joves i vells.

Corato. — Uns feixistes es presenten a casa de Marzicci per tal de pegar-li. No el troben, però, i bastonegen el seu vell pare a presència de la seva dona i de quatre infants.

Milà. — El diputat Bellotti i la seva dona són atacats trobant-se en un restaurant.

Vercelli. — A Saluggio, els feixistes obliguen els habitants a tenir-ho tot tancat durant 22 hores. En aquest temps, peguen bàrbarament, a llurs pròpies cases, a Carbelli, Zanin, Matteo i la dona d'aquest darrer.

Brescia. — Un grup de milicians feixistes ataca una família pagesa i els pega cops amb les culates de les armes. El septuagenari Gnocchi en resulta greument ferit, i mor al cap de poc.

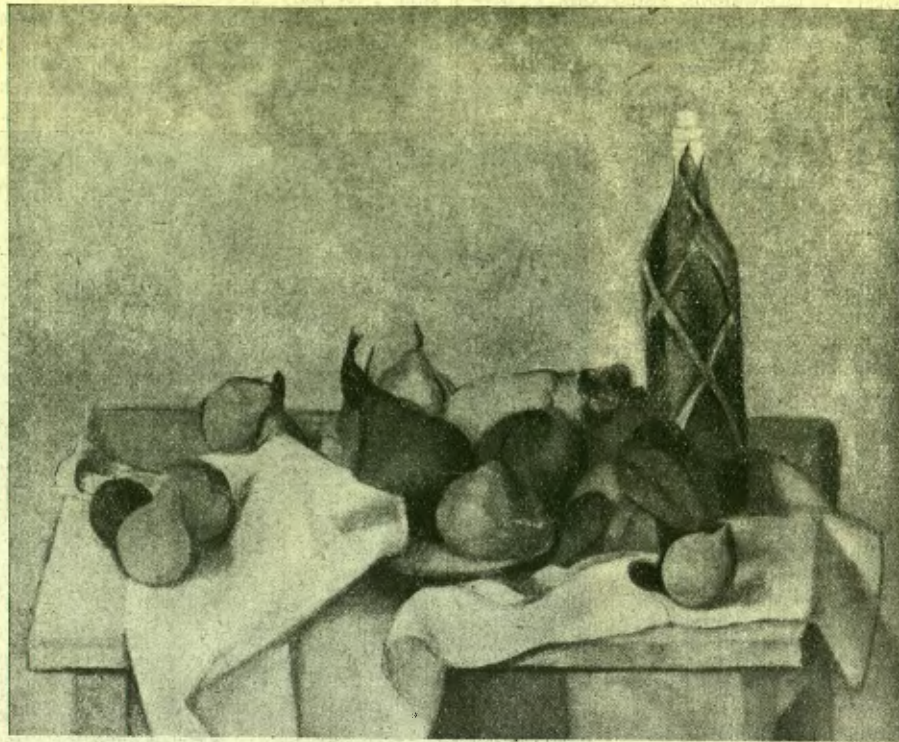
LES ARTS

CRONICA DE PARÍS

El gran esdeveniment artístic d'aquesta tardor ha estat l'exposició de pintures de Pau Cézanne celebrada a l'Orangerie. Bé s'ha parlat de Cézanne perquè calgui tornar-hi. Tot deu haver estat dit sobre el celebradíssim mestre d'Aix. Qui sap, però, si encara es podria afegir algun comentari als milers... L'exposició suscita hi convida. Som-hi...? Doncs bé, el comentari que ens suggereix la darrera exposició d'obres de Cézanne

que en qualsevulla altra ciutat hauria aconseguit, pel fet d'estar composta en gran part de les obres de Gros i dels seus deixebles que habitualment es poden veure en els museus parisenços.

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

Cézanne: «Fruits i vin». Museu d'Art Modern, Nova York

zanne és el següent: l'esperit snob de la burgesíssima societat francesa féu la inflació de Cézanne. Vull refer els clàssics amb l'esperit modern de l'impressionisme, és digué i ens digué Cézanne; i això ho aconseguí en algunes poques de les moltes teles que pintà. Però àdhuc en les obres més recixides, la barroeria innata del pintor, els seus escassos estudis, foren un greu obstacle per a la perfecta realització d'aquell ideal, per a la perfecta realització del que en la pintura clàssica és essencial: la perfecció mateixa, la perfecció tècnica. L'esperit senyoret d'aquests temps que s'escolen, avorria tot el que significava ofici, traça, esforç, tecnicisme, i, en conseqüència, es veia obligat a glossar i fins a teoritzar sobre la virtualitat de les condicions antitètiques a aquestes darrerament esmentades: fou aleshores l'apogeu de l'art infantil, de l'art pagès, de l'art salvatge, de l'art dels boigs... en un mot, es donà l'edat d'or de la ineptia: tot allò de més esguerrat i barroer fou acceptat com la darrera paraula del bon to. El bon to, ja se sap, és la cristallització de la buidor aristocràtica, el vestit de l'home «distingit», però invisible. Com *L'home invisible* de Wells, l'aristocrata del diner o dels pergamins no seria copsable si no es revestís de calces, abric, bufanda, barret, ulleres negres i un nas de cartó. Cézanne es presentava pintor d'intuïció fortíssima i dotat de variades menes d'ineptia; per aquestes condicions més que per aquelles, fou aixecat a la categoria de mestre genial i indiscutible: els seus errors, les seves falles donaren el to durant anys.

La tarda declina, les sales de l'exposició s'entenebreixen, els porters van a tancar. En aquesta hora enteranyinada i corvada, els millors teles de Cézanne agafen unes valors subtils superiors a les que manifesten en la plena llum diürna; les barroeries, els desdibuixos, els encallaments i els tartamudeigs s'esfumen, s'esborren i es fonen en unes harmonies delicades i punyents com les de les millors teles impressionistes. Per uns minuts, Cézanne triomfa del tot.

En un recó, aquella còpia del retrat de la muller del Greco ens evoca el gran pintor cretenc que Cézanne mai no coneugué. Ja és sabut que la tal còpia, magre i insignificant pintura, no fou sinó còpia d'un detestable gravat. Així i tot, aquesta coseta deplorable ens torna a la memòria unes paraules que anys enrera escrivíem sobre Cézanne: «Si ell hagués conegut el Greco, hauria enunciat probablement el seu programa d'aquesta o semblant manera: vull refer el Greco amb l'esperit modern de l'impressionisme».

No tan transcendent, però sí tan important, ha estat la retrospectiva d'Antoni Joan Gros, dit baró Gros, i els seus deixebles. Aquesta exposició, oberta al Petit Palais, perd en certa manera la importància supe-

rior que en qualsevulla altra ciutat hauria aconseguit, pel fet d'estar composta en gran part de les obres de Gros i dels seus deixebles que habitualment es poden veure en els museus parisenços.

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada any, pel mes de novembre, la del Saló de Tardor. La d'enguany és la més innoble de les innobles que marquen

La més sonada i la més dolenta de les exposicions d'art que es celebren a París, sol ésser cada

INSTITUCIONS DEL POBLE

CAIXA D'ESTALVIS I MONT DE PIETAT DE BARCELONA

(CAJA DE AHORROS Y MONTE DE PIEDAD DE BARCELONA)

Oficina Central: CIUTAT, 1
(Plaça de la República)

Fundats, respectivament, el 17 de març del 1844
i el 5 de juny del 1845

Dirigits per empleats de la institució,
tècnics especialitzats en

L'ESTALVI

Hores de despatx per a
reintegraments i imposicions:
de 9 a 1, tant a la Caixa Central
com a les seves Sucursals

Sucursal núm. 5: Carrer de Sants, 65

Sucursal núm. 1: Hospital, 149

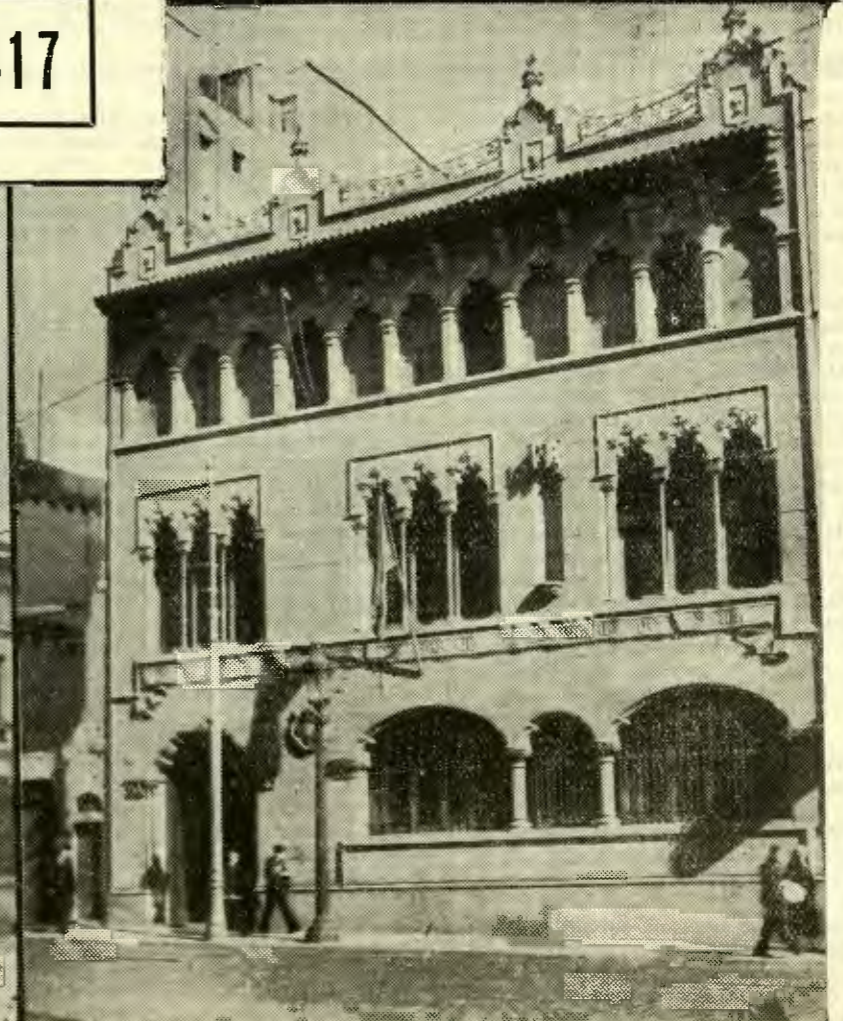
NOMBRE D'IMPOSANTS EL
31 D'OCTUBRE DEL 1936: 263.417

Sucursal
núm. 2:
Plaça
de
Josep M.
Freix, 4
(antiga
Plaça
de
Sant
Pere)

Sucursal núm. 4: Carrer del Clot, 71

Sucursal núm. 3: Salmeron, 18 i 20

ATENCIÓ!!

Les imposicions efectuades des del 21 de juliol **NO** estan subjectes a endavant **NO** moratòries ni restriccions de cap mena, tant en les operacions efectuades en llibretes noves com en les antigues

NO ATREOREU ELS DINERS: DIPOSITEU-LOS A LES CAIXES D'ESTALVIS!

CRIMS DEL FEIXISME A ITALIA

Per GIACOMO MATTEOTTI

Un dels homes de major vàlua política d'Itàlia, el company Giacomo Matteotti, secretari del Partit Socialista Italià Unitari, remarkable economista, publicà el llibre Un any de dominació feixista, en el qual s'estudia el règim mussoliní sota els seus diversos aspectes i posa de relleu tot l'horror del feixisme; l'obra constitueix un document insuperable. Un dels capítols està dedicat a ressenyar els crims comesos pels feixistes durant el primer any de la implantació del règim. Ben aviat, Giacomo Matteotti havia d'engrossir la llista dels assassinats; a fi de fer callar la seva veu enèrgica, justiciera i proletària, un dia un automòbil llogat per un Ministeri el rapta en ple dia en un carrer de Roma, a la vista de múltiples persones, i, fora la ciutat, fou martiritzat i mort. En aquests moments que la reacció espanyola vol implantar el feixisme a Espanya, amb l'ajut d'Itàlia, d'Alemanya i de Portugal, creiem oportú traduir l'eloqüent capítol del company Matteotti.

LA IL-LEGALITAT REGNA ARREU

No podem descriure totes les violències comesos pels feixistes abans que el senyor Mussolini s'emparés del poder per a restaurar l'autoritat de l'Estat, com ell afirma.

Ens hem de limitar als assassinats registrats després de l'assalt al poder. Deixarem de banda també les ferides, les garrotades, els incendis, les violacions de domicili, les distribucions d'oli de ricí, etc., etc. Bé prou que els casos que ressenyarem seran suficients per a donar una idea de les condicions a què s'ha sotmès el poble italià.

Deixarem, doncs, parlar els fets. Els lectors ens excusaran de la monotonia inevitable d'aquesta trista nomenclatura.

EL 1922

Després de la gloriosa marxa sobre Roma s'han registrat vint-i-dos assassinats en novembre i quinze en desembre, tots ells a càrrec de feixistes. No hi comptem els dotze assassinats, segons la relació oficial, comesos durant els fets de Torí.

Ens limitarem a l'enumeració dels més monstruosos entre ells.

Castelvisconti (Cremona). — Dos automòbils es presenten davant d'una casa habitada per dos germans socialistes. Truquen a la porta. El pare dels dos socialistes va a obrir i, sense mediació de paraules, és mort d'un tret.

Fontanellato (Parma). — Un obrer socialista, Pencilini, es veu atacat per feixistes i resulta mort. Abans de morir, però, dona els noms dels seus assassins. No obstant, la policia els ignorarà sempre.

S. Alberto (Ràvena). — Uns feixistes assalten, de nit, la casa de Cortesi. El seu pare, que ha sortit en defensa d'ell, és mort a garrotades.

Torí. — Uns feixistes van a cercar a casa seva l'obrer Longo. No l'hi troben i es revenegen en la persona del seu pare, al qual maten a cops de baioneta.

Gagliari. — El jove autonomista Melis Efsio és mort per «no haver saludat una bandera feixista».

Curtarolo (Pàdua). — Uns feixistes penetren en una entitat freqüentada per obrers. Provoquen una disputa; fereixen greument Luigi Reffo. El cadàver del paleta Todato Silvio és trobat per la seva mare en un barranc; presentava diversos trets de revòlver.

Livorno. — Per tal d'exercir una represàlia, els feixistes calen foc a una societat de socorsos mutus, bastonegen nombrosos ciutadans i maten a casa seva mateix un vell paralític anomenat Chiasso.

ELS FETS DE TORI

El 17 de desembre del 1922, prenent com a pretext una baralla, deguda a motius privats, en el curs de la qual morí un feixista, el «fascio» de Torí donà l'ordre de mobilització general a la milícia feixista per a una acció de represàlies, que començà per l'ocupació de la Borsa del Treball i l'atemptat contra el diputat socialista Pagella i el ferroviari Cozza.

Durant la nit, els feixistes realitzen perquisicions a la ciutat. Sequestren socialistes i comunistes, que són ferotgement bastonejats.

Un cotxe es presenta a la porta d'entrada de les oficines dels ferrocarrils i espera la sortida dels empleats. L'expert-comptable Carlo Berruti i Ferdinando Fanti són detinguts, ficats dins del cotxe i emmenats al local del «fascio». A Fanti se li torna la llibertat poc després, però Berruti resulta mort de trets de revòlver.

A l'avinguda Victor Emmanuel, el cos horriblement mutilat de Ferrero Pierre, secretari de la secció metallúrgica de Torí, és trobat pels vianants; el ulls li havien estat arrencats i col·locats en la seva pròpia butxaca. L'obrer Chiono és assassinat al carrer Binelli. L'edifici de l'Associació General dels Obrers és incendiat i els bombers es veuen privats de combatre el foc.

En un suburbi de la ciutat apareixen les despulles dels obrers Andreone, Massano i Tarizza.

Mentre sopa amb la seva família, l'empleat de tramvies Chialoro és escorregut i mort davant mateix de la seva dona i dels seus fills. Tot seguit, els feixistes incendien la seva modesta llar i diuen a la dona, que plora i està com folla d'horror: «Tu hauràs de demanar almoïna durant tota la teva vida!».

El burocrata Massoli, el sabater Mari i l'obrer Spiatò resulten greument ferits a les cases llurs. L'úixer dels ferrocarrils Quintaglio és mort en el seu despatx per haver desaprovat l'assassinat de Berruti.

En la muntanya de Torí, en el raval de Val Selice, són trobats els cossos dels obrers Pochelino i Zurlatti, afusellats. El local del periòdic comunista Ordine Nuovo és incendiat.

Els feixistes s'apoderen de Becchio, el fan pujar en un cotxe i el porten a una localitat

isolada del Po. És mort de trets de revòlver. L'obrer Arnaldo Ernesto és conduït al camp i apunyalat.

Els feixistes envaeixen l'estació de Porta Nuova, carreguen en camions nombrosos obrers, els obliguen a ingerir olis de tota

Febrer

Spezia. — A pretext d'unes represàlies, els feixistes de Spezia mobilitzen llurs forces i reediten els fets de Torí.

Després d'haver devastat varies cases,

Giacomo Matteotti, vilment assassinat per les bandes feixistes d'Itàlia

mena i els tusten durament amb garrots. Incendien el club de les joventuts de Villar Perosa. Ricchiero i Avancini són bastonejats. La casa d'Andreoni és saquejada i cremada.

El total de morts coneguts arriba a dotze. Tothom, però, està convençut que en realitat el nombre passa de la vintena. El lliit del Po i els entorns de Torí segurament amaguen secrets.

Cap mesura no ha estat presa contra els culpables d'aquest horrible carnatge. Una enquesta sobre l'assassinat d'una persona que res no tenia a veure amb la política, és suspengué. Recentment, les autoritats de Torí han declarat que no hi havia lloc a fer cap investigació, ja que els assassins — dignes de pertànyer a una tribu d'antropòfags de l'Àfrica inexplorada — obraven per un fi nacional!

Resultaria obvi donar ací una més ampla documentació i fer comentaris. Ens atenem al que deien els diaris feixistes del moment.

EL 1923

Durant els onze primers mesos del 1923 s'han donat a conèixer oficialment cent-tres assassinats, distribuïts així: gener, vint-i-nou; febrer, quatre; març, onze; abril, nou; maig, nou; juny, cinc; juliol, setze; agost, nou; setembre, cinc; octubre, sis; novembre, quatre.

Ens limitarem a reportar ací alguns dels més significats.

Gener

Spello (Perusa). — Uns feixistes es presenten a la casa del socialista Fagotti. Ell no es troba a casa, però, i desapareix contra la seva companya, la qual maten. El propi Fagotti i Bordini, al cap de ben poc, resulten ferits.

Piancamano (Val Camonica). — La casa de Posatti, que havia portat davant dels tribunals un diari feixista, és enviada per carabiners i per feixistes. Es provoca una discussió: els germans Posatti són morts juntament amb una de les seves germanes.

Imola. — Per represàlies, els feixistes maten l'obrer Nanni; fereixen a ganivetades, en presència de la seva dona i d'una filla petita, l'empleat Mancini; fereixen greument una vintena de persones, devasten cases i botigues, suprimeixen els diaris locals i bastonegen diverses altres persones.

S. Prospero (Imola). — Els feixistes torturen i maten després el socialista Gaddoni, de seixanta anys. Tenia set fills.

Nola (Caserta). — Un feixista mata la seva pròpia dona pel fet que ella no estava d'acord amb el tracte donat als republicans i als socialistes de la localitat.

Bernalda (Potenza). — És mort el pare de l'antic alcalde socialista Viggiani. La farmàcia d'Armenti és incendiada. La casa de Gallitelli, el qual es troba al lliit, és assaltada; el procura salvar-se pels terrats, però l'agafen, el conduïxen al mig del carrer i el maten.

La mateixa nit resulta morta una dona que es negà a obrir la porta a uns feixistes.

i Pavoletti moren a l'hospital. Aquest darrer es trobava gairebé tot ell travessat de punyalades i desfigurat. En un torrent apareixen dos cadàvers més.

No es féu cap enquesta judicial seriosa. Els noms dels culpables d'aquestes abominacions corren de boca en boca; àdhuc alguns dels capitosos d'aquesta carnisseria avui es troben al cap del partit, plens d'honors i coberts de condecoracions.

Rivarolo. — L'obrer Bruzzone és mort per un feixista. L'assassí declara que l'ha mort per error i ningú no l'inquieta.

Crespellano (Bolínia). — Uns feixistes maten el capità Mozzetti, de setanta anys, pel fet d'haver-se negat, en ésser arrestat per mendicitat, a deixar-se conduir a la caserna. Per tal de dissimular llur crim, els feixistes col·loquen el cadàver damunt les vies del ferrocarril.

Març

Ràvena. — El socialista Vitale és agafat sota l'acusació d'assassinat i l'endemà apareix mort per bales de revòlver.

Castiglione de Pepoli. — És mort pels feixistes l'obrer Venturoli, pel sol fet d'haver-se'ls queixat d'haver-li embrutat la paret de la seva casa!

Abril

Piombino. — Uns feixistes penetren al cementiri i violen la tomba de l'anarquista Morelli, mort poc abans en el curs d'una represàlia.

Maig

Cesano Maderno. — Es produeixen uns incidents entre populars (catòlics d'esquerra) i feixistes amb ocasió d'una processó religiosa. Un tret, sortit del local del «fascio», mata Mangani.

Una expedició feixista, en un camió, envaeix durant la nit les cases dels catòlics més destacats i els locals de les organitzacions populars. Hom deté, pega i fereix tots aquells que no han tingut temps de fugir.

En lloc de punir els culpables, l'autoritat deté el capella, Dom Arrigoni, i un altre clergue.

Juny

Trieste. — Per represàlia, un grup de feixistes es presenta a casa del comunista Bercé, se l'emporta a desgrat de trobar-se malalt i el carrega en un camió sense fer cas dels precés de la seva mare. Una hora després, Bercé apareix mort en un barranc.

Parma. — L'obrer Alfredo Adorni és mort per trets de revòlver per un grup feixista.

Reggio Emilia. — El rajoler Maramotti, pare de quatre infants, vell combatent, és ferotgement assassinat, mentre treballava, per uns feixistes.

Juliol

Parma. — Els feixistes cerquen un tal

en un café, és mort per un milícia feixista pel sol fet de no haver-se posat dret quan se li ordena.

Agost

Argenta. — El clergue Dom Minzoni — condecorat amb la medalla de la guerra — és assassinat a garrotades per uns feixistes, a casa seva mateix. L'associació del clergat en protesta, però debades; els assassins, coneguts de tothom, no foren inquietats per res.

Setembre

Castelbolognesa. — El ferroviari Bellardini és mort a cops de garrot pels feixistes. El seu cos fou trobat mutilat.

Octubre

Savoux. — Una patrulla de milicians feixistes penetra en un ball i registra tothom. El cap de la patrulla engega un tret de revòlver en direcció a la cuina i mata la jove Elídia Abba.

Novembre

Mirandola (Mòdena). — Un grup de milicians feixistes fa anar a la caserna, pels volts de mitja nit, un tal Beraldi. Exigeixen d'aquest home, vell, una declaració segons la qual hauria abusat de la seva filla, l'hauria convertida en mare i amagat el nadó. Beraldi nega resolutament i resulta mort a cops. Els crims del malaurat són sentits des de fora, però inútilment. El sots-prefecte, que habita a la caserna, no se n'assabenta.

El cadàver de Beraldi és conduït al defora. Per llurs constatacions, les autoritats estableixen que la mort fou deguda als cops rebuts al cap.

L'escàndol estalla ben aviat. El qui abusà de la filla del malaurat Beraldi és un dels caps feixistes, el qual volia espolsar-se la responsabilitat obligant el pare a declarar-se culpable del doble crim.

On és la regeneració dels costums tan predicada pels feixistes? La violència s'erigeix per a tot, àdhuc per a endegar els pitjors i més baixos afers dels bàrbars abillats amb la camisa negra!

LA «GENEROSITAT CAVALLERÍVOLA» DEL FEIXISME: DONES VIOLADES, INFANTS BATUTS, Vells TORTURATS

Renunciem a enumerar, encara que sigui sumàriament, les violències no seguides de mort comesos pels feixistes, ja que requerríem almenys deu volums. Tanmateix, no volem deixar de consignar certs casos més particularment repugnants, alguns ben greus, ja que les víctimes han estat dones, infants i vells.

En la relació anterior ja hem reportat actes de barbàrie comesos amb els febles. Veureu ací altres fets:

Pinepiano (Brescia). — Els feixistes es presenten a casa del cap del sindicat catòlic, Bagliani, i, no trobant-lo, bastonegen la seva dona.

Soriso di Borgomanero. — Uns feixistes arriben de nit a la localitat, enguagen trets, esvaeixen i destrueixen la cooperativa de sabaters, maten Laro Michel, fereixen la seva dona, assalten la casa de Mòngini, fereixen Varalli i Silvertrini i col·loquen bombes.

Alpignano. — Els feixistes incendien l'«Aliança Cooperativa» de St. Giglio, la Casa del Poble, la llar de l'alcalde. Tota la població fugí; una vella que no pot fer-ho, però, rep uns trets de revòlver.

Rendinara (Aquila). — Durant la nit, uns feixistes embriacs, de tornada d'una festa, assalten les cases de l'adjunt de l'alcalde Falcioni, Annessa, de De Dominicis, de Cargio, de Mancini.

Obliguen Falcioni a ingerir mig litre d'oli de ricí amb petroli i burilles; rep, a més, forts cops de bastó i en surt amb el braç esquerre fet malbé.

A De Dominicis se li fa ingerir una forta quantitat d'oli de ricí, petroli i orins. Li roben 1,150 lires.

Per a Annessa, afegeixen a la mixtura abans esmentada tabac. Li cal fer lliit durant 20 dies.

La dona Rosa Ricci, que es presenta al local del «fascio» en recerca del seu marit, és objecte dels pitjors insults i de repugnants violències. A presència de diverses persones, li arrenquen els pèls dels òrgans genitals com a càstig a haver-se negat a complaure les baixes voluntats d'alguns dels feixistes. A més, se l'obliga a empassar-se una mescla d'orins, de petroli, d'oli de ricí, de tabac mastegat i de gargalls.

Rivisondoli. — Un grup de feixistes envaeix la casa de l'instructor Hector Ramicone, ex-capità. Se l'emporten a la plaça, el lliguen a un arbre i el flagellen.

La mateixa nit, una pobra dona és violada per una vintena de feixistes, davant mateix del seu propi marit.

Pallanza. — Els feixistes es presenten a S. Bernardino i van a la casa de Teobaldo, tuberculós a conseqüència de la guerra. El peguen brutalment i li ocasionen diverses ferides al cap. Li saquegen la casa. Envaeixen la de l'obrer Setti i intenten violar la seva germana, Antònia, de 28 anys.

Montorio (Teramo). — Quatre camions plens de feixistes es dirigeixen a Teramo per a assistir al discurs del sots-secretari de la Presidència del Consell, Acerbo; es deturen a la localitat. Durant més de mitja hora els feixistes es dediquen a amenaçar i a violentar el doctor De Dominicis, la seva dona i una germana d'aquesta.

Accadia. — Un gran nombre de feixistes assetgen la societat «Lliure Pensament», volen assaltar l'alcalde i fan objecte de greus insults l'alcalde, la telefonista i un comandant de carabiners (que, naturalment, no gosà queixar-se als seus superiors).

Vittoria. — El diputat socialista unitari Vacirco i la seva dona són obligats a aban-

(Segueix a la pàgina 6)

Mussolini donant permís al món perquè pugui seguir vivint

bastonejat i ferit diversos obrers i llurs famílies, constitueixen d'improvís un tribunal. La primera víctima és l'obrer Cevasco que, recolzat contra un arbre, és afusellat. De la mateixa manera són executats Pepin Eros i un altre obrer; aquest fou trobat trossegat a Baracco.

Els ferits Ziglioli, Papini, Bardi, Bianchi

Puzzarini. Per fi, el troben en unes golfes i el maten entre crits de joia.

Greco Milanese. — Els feixistes incendien la barraca del marxant de fruites Nova. Un tal Barzano, atret per l'escàndol, surt a la finestra de casa seva; un tret de fusell el mata.

Milà. — L'obrer Pavesti, que es trobava